

Cera-Rubiconproject

Draaiboek

De Krachtmolen

Een samenwerking tussen Arktos en De Oever

De Krachtmolen

Een project waar jongeren centraal staan en waar hulpverleners 'supporters' worden

Colofon

Redactie: Evelien Maris

Interne projectcoördinatie: Evelien Maris (Arktos), Kelly Vanden Boer (De Oever vzw)

Externe projectcoördinatie: Kris Clijsters (Cachet), Stéphanie De Smet (Cera), Mieke Segers (Vlaams Welzijnsverbond)

Leescomité: Kelly Vanden Boer, Els Jammaers, Jolien Claes, Sam Manzone en anonieme jongeren

Voor Cera: Stéphanie De Smet

Hasselt, 2018 - 2020

Inhoud

Woord vooraf.....	5
1. Inleiding.....	6
2. De Krachtmolen.....	7
2.1. Er was eens... de Krachtmolen.....	7
2.2. Visie en missie van het project.....	8
2.3. Doelgroep.....	9
Jongeren.....	9
Netwerk en supporters.....	9
2.4. Praktische werking.....	10
Frequentie en verloop van een traject.....	10
Financiering.....	10
2.5. Missing Link.....	11
Wat is Missing Link?.....	11
Missing Link binnen de Krachtmolen.....	11
3. De Oever en Arktos slaan de handen in elkaar.....	13
3.2. De Oever en Arktos in vijf zinnen.....	13
De Oever.....	13
Arktos.....	13
3.3. Twee organisaties, een bijzondere samenwerking.....	13
Raakvlakken in visie en aanpak.....	13
Samen sterk: noden en meerwaarde van de samenwerking.....	14
3.4. Concrete aanpak.....	15
Krachtmolen als instrument binnen trajectbegeleiding.....	15
Missing Link als methodiek voor trajectbegeleiders.....	16
Krachtmolen voorziet een open stuurgroep.....	17
Uitgewerkte methodiek.....	17
Overkoepelend.....	17
4. Onze sleutels (en struikelblokken) tot succes.....	21
4.1. Supporters als drijvende kracht.....	21
Supporter: wat is dat?.....	21
Supporter van een jongere.....	21
Supporter van het project.....	22
Belang van supporters.....	23
Van deelnemer naar supporter.....	24
Belang voor de jongeren.....	24

Aan het woord: een supporter	24
Struikelblokken	26
4.2. Begeleiding	27
Begeleidershouding.....	27
Afstand – nabijheid.....	33
4.3. Doelgroep	34
Eigenschappen van de doelgroep.....	34
Helpende elementen	38
Doelgroep bereiken	39
4.4. De groep als coach.....	40
Belang van groepsdynamica en kennismaking	40
Kracht van diversiteit	41
Goesting als uitgangspunt.....	42
Belang van een goede en veilige sfeer	42
4.5. Activiteiten en vorming	43
Vorming in tijden van Corona	45
4.6. Actieve vorming / ervaringsleren.....	46
4.7. Projectinfrastructuur	47
Het bestaande project	47
Aspecten die volgens ons erg belangrijk zijn bij het opzetten van een nieuwe Krachtmolen	47
5. Onze dromen (beleidsaanbevelingen)	49
6. BIJLAGES.....	51
Bijlage 1: Missing Link instrumenten	51
Bijlage 2: De Oever stelt zich voor	53
Missie – Visie	53
Context waarin we werken	54
Onze kijk naar de kinderen en jongeren die we begeleiden en ons engagement	54
Hulpvormen	54
EEN STERK GEDRAGEN, EIGENTIJDEN EN WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWD SOCIAAL PEGAGOSCH CONCEPT.....	56
ONS DNA-PORTRET	58
Bijlage 3: Arktos stelt zich voor.....	59
Baseline	59
Uitdaging.....	59
Ons antwoord.....	59
Onze kern	59
Onze tools	60

Ons DNA.....	60
Bijlage 4: Enquête jongeren	62
Bijlage 5: Groepsdynamica - begeleidersrol.....	64
Bijlage 6: Flyers	65
Algemene flyer van het project	65
Flyer voor supporters – rechtstreeks voor jongeren	68
Flyer voor mensen die het project willen steunen	69

Woord vooraf

Zorgcontinuïteit voor kwetsbare jongeren na hun 18 jaar!

De overgang naar volwassenheid voor jongeren uit de jeugdhulp en de uitdagingen hierbij zijn zowel maatschappelijk als beleidsmatig een issue. Sommige jongvolwassenen staan er plots alleen voor op vlak van budgetbeheer, kampen met gevoelens van eenzaamheid, waarbij ze slechts op een beperkt netwerk en een voor hen wazig en onbekend volwassenhulpverleningslandschap kunnen terugvallen.

Cera bouwde van 2018 – 2020 bruggen tussen jeugd- en volwassenhulpverlening. Concreet kregen vijf Vlaamse organisaties met een open spirit steun voor de verdere uitbouw van hun innovatieve project. Vijf actieprojecten mikten op jongeren tussen 16 en 25 jaar die zich willen voorbereiden op de verderzetting van de hulpverlening na 18 jaar én die gebruik willen maken van jeugdhulp of er een beroep willen op doen na hun 18e verjaardag.

Cera was projecthouder en ondersteunde financieel en op het gebied van communicatie. Trekker van het project was het Vlaams Welzijnsverbond dat als koepelorganisatie het oogpunt van de voorzieningen inbracht. Een samenwerking met Cachet vzw werd aangegaan om de belangen, vragen en noden van de jongeren te vertegenwoordigen doorheen het hele traject.

Na twee jaar intensieve samenwerking met tussentijdse regionale projectevents, werkbezoeken, coaching door Cachet en Vlaams Welzijnsverbond,... vroegen we de projecten om hun expertise te delen in een draaiboek.

Met enige fierheid stellen we u het draaiboek van De Krachtmolen voor.

Wordt u bij het lezen nieuwsgierig naar de draaiboeken van de andere initiatieven? Dan verwijzen we u naar de websites van Cera, Vlaams Welzijnsverbond en Cachet. Hier kan u ook de draaiboeken van de andere projecten uitgebreid nalezen.

Tot slot, een voorwoord zou geen voorwoord zijn, zonder een dankbetuiging. Via deze weg daarom graag een woord van dank aan onze partners Vlaams Welzijnsverbond en Cachet, aan de adviesgroep die Cera-Rubicon mee in goede banen leidde, De Krachtmolen en de vier andere Cera-Rubicon projecten.

We wensen u veel leesplezier en inspiratie.

Stéphanie De Smet

programmacoördinator 'Zorg in de samenleving' - www.cera.coop

1. Inleiding

Ik ben op een rare manier in de krachtmolen terecht gekomen maar het moment dat ik door de grote rode deur van het lokaal stapte was ik vreemd genoeg op mijn plaats. - jongere Krachtmolen -

In 2018 staken de Oever en Arktos de hoofden bij elkaar naar aanleiding van een projectoproep van Cera rond jongeren in de transitieleeftijd. Beide organisaties zagen dagelijks jongvolwassenen die opbotsen tegen de grenzen van de samenleving. Onmacht, onzekerheid en gebrek aan ondersteuning zijn maar enkele van de moeilijkheden die deze jongeren dag in dag uit meemaken. Beide organisaties zagen echter ook de grote waaier aan talenten die deze jongvolwassenen dagelijks tonen. Volharding, zelfstandigheid en een groot aanpassingsvermogen zijn maar enkele voorbeelden van kernkwaliteiten die deze jongeren rijk zijn. Wat begon als een losse babbel veranderde snel in een concreet plan. De Oever en Arktos zouden samen het bestaande aanbod van het Arktosproject 'Krachtmolen' onder de loep nemen met een nieuw bril: 'jongeren in de transitieleeftijd'. Het nieuwe samenwerkingsverband werd een van de vijf initiatieven die binnen het Cera-Rubiconproject van start ging.

Sinds september 2018 werd de samenwerking tussen De Oever en Arktos sterker en hechter. De eindverantwoordelijkheid lag bij Kelly Vandenboer (De Oever) en Evelien Maris (Arktos). Zij stonden in voor de opvolging van de acties en het verwerken van de input. Hiernaast brachten andere medewerkers van beide organisaties een waardevolle inbreng die ging van het geven van workshops als supporter tot het mee ondersteunen van de inspiratiedagen en het begeleiden van de groepsvormingen. Bovenal willen we onze jongeren en supporters een grote en welgemeende 'merci' zeggen. Zonder hun enthousiasme, medewerking en geloof in het project was de Krachtmolen maar een gewone molen. In de urenlange interviews en (groeps)gesprekken hebben we mogen ervaren wat de Krachtmolen de Krachtmolen maakt en net dat willen we jullie graag meegeven in dit draaiboek. Hierin zijn de ervaringen, hoogte- en minder hoge punten, krachtmomenten en belevenissen van alle betrokkenen verzameld. De kritische blik en de feedback van de jongeren en supporters bij het vormgeven van dit draaiboek zorgt ervoor dat dit geen simpel 'Oever en Arktos'-verhaal is geworden, maar een wij-verhaal, een 'Krachtdraaiboek'.

Een bijzonder woord van dank willen we ook graag richten naar Stéphanie De Smet van Cera en Mieke Segers van het Vlaams Welzijnsverbond voor de professionele inhoudelijke en praktische ondersteuning van het project. Ook de medewerkers en jongeren van Cachet verdienen een bedanking. Door hun kritische feedback hebben we net een stapje verder kunnen zetten in de verdere uitwerking van de Krachtmolen.

We hopen dat dit draaiboek een metaforische molen is voor anderen. Dat het stuwen van het water energie opwekt en dat het lezen van deze bladzijdes een inspiratiebron kan zijn voor andere initiatieven, enthousiastelingen en organisaties.

In dit draaiboek nemen we je graag mee in het hele verhaal. Enerzijds focussen we op de samenwerking tussen De Oever en Arktos, twee organisaties met een sterke visie en missie, waarbij jongeren resoluut centraal staan. Daarnaast geven we heel concrete tips en tricks mee, om zelf je eigen 'Krachtmolen' waar te maken met onze 'sleutels tot succes' en struikelblokken. Als we echt mogen dromen springen de Krachtmolens de komende jaren als paddenstoelen uit de grond, ver over onze organisatie- en provinciegrenzen heen.

Veel inspiratie gewenst,

Arktos & De Oever, met middelen van Cera

2. De Krachtmolen

2.1. Er was eens... de Krachtmolen

De Krachtmolen ontstond in 2017, vanuit een nood die één van de Arktos-vormingswerkers dagdagelijks ervaarde in de praktijk. Hij merkte dat het niet evident en zeker niet altijd wenselijk is dat jongeren verplicht worden om deel te nemen aan projecten die aan de slag gaan rond arbeid en activering. De jongeren worden verplicht, er is vaak een stok achter de deur, zoals bijvoorbeeld het schrappen van een uitkering of leefloon, een nota in het persoonlijke dossier, etc.

De vormingswerker in kwestie bedacht dat het toch wel erg straf zou zijn, moesten we een project kunnen opzetten waar jongeren zélf heen zouden komen, uit eigen wil. Zonder deze stok achter de deur dus. Bij de verdere ontwikkeling van het project kwamen we tot het idee om 'netwerk', 'toeleiders' en 'aanmelders' een andere rol te geven dan de rol die ze doorgaans opnemen wanneer ze een jongere toeleiden of aanmelden. Het concept 'supporters' was geboren. Supporters uit het professionele én persoonlijke netwerk die aan de zijlijn staan en die volop steunend, aanmoedigend en versterkend zijn voor onze jongeren. Naast deze 'supporters van de jongeren' zouden we ook 'supporters van het project' krijgen. Mensen die in de Krachtmolen geloven en hun steentje willen bijdragen door hun passie en talenten te delen.

Qua locatie gingen we dromen. Op een teamdag ontdekte de vormingswerker de locatie van de Tuiltermolen vlakbij de abdij van Herckenrode. Op de site van Tuiltermolen proef je de geschiedenis in de lucht, het gebouw ademt een bijzondere sfeer uit. Daarnaast is er de natuur vlakbij, de kruidentuin, een bio-boer die allerhande activiteiten doet en het land rondom de Molen pacht. Een bijzondere plek met tal van mogelijkheden om uiteenlopende activiteiten te doen.

Het project ging van start en supporters schoten in actie. Ze moedigden jongeren aan om naar de Krachtmolen te komen, om daar 'op kracht te komen'. In eerste instantie zorgden we voor ruimte en tijd, waar de jongeren konden neerstrijken. Daarnaast gingen we aan de hand van de methodiek 'Missing Link' met deze jongeren aan de slag. De jongeren werden aan het roer van hun eigen traject gezet, op basis van een analyse van de verschillende levensdomeinen.

Vanuit een hechte samenwerking tussen vzw De Oever en Arktos kwamen jongeren van De Oever terecht bij de Krachtmolen. Doorheen de trajecten en de gesprekken met de supporters en vormingswerkers, kwam het thema 'jongeren in de transitieleeftijd' regelmatig aan bod. Binnen beide organisaties zien we regelmatig jongeren die rond hun 18de verjaardag rondlopen met de vraag 'En wat nu...?'. Jongeren die van de ene op de andere dag 'volwassen' geacht worden alleen maar omdat ze een jaartje ouder zijn geworden. Jongeren die het plots helemaal zelf moeten doen en geen wegwijs weten in het complexe hulp- en ondersteuningsaanbod. Jongeren die wel willen maar gewoon niet meer weten hoe.

Om tegemoet te komen aan deze probleemstelling, sloegen De Oever en Arktos in september 2018 de handen in elkaar in kader van het Cera-Rubiconproject. Het belooft een inspirerende samenwerking te worden waarin we twee jaar lang de jongeren centraal plaatsten.

2.2. Visie en missie van het project

Krachtsmolen is een unieke plek en project voor jongeren van 18 tot 30 jaar die omwille van diverse redenen, onvoldoende of niet bereikt worden door reguliere begeleidingsinstanties. We vertrekken vanuit de jongere die eigenaar is van zijn of haar traject en terug op 'kracht' wil komen.

De locatie van het project, een oude watermolen, is een mooie metafoor voor de visie achter het project. Net zoals het stuwven van het water de molen doet draaien en energie geeft om graan te malen, willen we jongeren in hun kracht zetten. Door de juiste omstandigheden te creëren, kan een context ontstaan waar jongeren zichzelf en hun talenten kunnen ontdekken en laten groeien. Een plek waar jongeren zich thuis voelen en, net zoals de watermolen, op hun eigen tempo in beweging komen.

We gaan op verschillende manieren met de jongeren aan de slag om hen terug energie te geven en hen te versterken. In de groepsvormingen zetten we in op verbinding: de focus ligt op kennismaking, samenwerking, op het samen realiseren en ondernemen. Daarnaast zet krachtsmolen in op arbeidsgerichte activiteiten op de site Herkenrode waarbij de jongeren ervaring kunnen opdoen en uitzoeken wat hun interesses zijn. Als laatste zetten we in op individuele coaching rond verschillende levensdomeinen. Deze drie componenten vormen de sterke basis van dit project.

De combinatie van groepsvorming én individuele coaching maakt dit project innoverend. Het zorgt ervoor dat op verschillende niveaus gewerkt kan worden en de werkzame aspecten van beide vormen van ondersteuning benut kunnen worden.

We kiezen er resoluut voor om een project op te zetten waar jongeren zélf heen willen komen, zonder een stok achter de deur. We geloven erin dat jongeren vanuit hun eigen motivatie en goesting moeten vertrekken. Om deze reden verkiezen we ervoor om bijvoorbeeld niet te werken met een strikt aanwezigheidssysteem waar te laat komen of een dag afwezigheid resulteert in een straf of berisping van ons of van een partner. We beseffen ook dat sommige jongeren vanuit bijvoorbeeld een dakloze initiatief of het OCMW verplicht zijn om een dagbesteding te zoeken. Toch geloven we erin dat ook dit een positieve keuze kan zijn die vertrekt vanuit een minimummotivatie. Uit ervaring zien we dat zelfs een deels verplichte deelname vaak snel verandert in intrinsieke motivatie om deel te nemen en het eigen traject met volle goesting vast te pakken.

Algemene doelstellingen:

- i. Het project realiseert een uniek én duurzaam samenwerkingsverband tussen partners vanuit cultuur, tewerkstelling, ecologie, welzijn en economie.
- ii. Het project biedt een plaats voor iedereen die energie wil opdoen, met bijzondere focus naar werkzoekenden tussen 18 en 30 jaar
- iii. Het project creëert ruimte, tijd en ondersteuning om ideeën/dromen te realiseren
- iv. Het project vertrekt vanuit kracht, zowel bij de plaats als bij elke betrokken actor
- v. Het project biedt een ruim aanbod van activiteiten als hefboom om kwaliteiten en talenten te ontdekken

2.3. Doelgroep

Jongeren

De primaire doelgroep bestaat uit jongeren tussen 18 en 30 jaar, die via een intensief traject eigen vooropgestelde doelen bereiken ivm een duurzame tewerkstelling en/of zinvolle dagbesteding. Vanuit de samenwerking met De Oever, kiezen we ervoor om ook jongeren vanaf 16 jaar toe te laten bij de Krachtmolen. De enige voorwaarde om deel te nemen is de leeftijd. Voor de rest kan iedereen deelnemen, ongeacht achtergrond, leerplicht, al dan niet werkzoekend, uitkering of noden. We ervaren dit als een groot voordeel zodat iedereen op adem kan komen die hier nood aan heeft.

De Krachtmolen gelooft niet in een puur verplichte deelname voor jongeren. We willen dat jongeren een keuze maken voor het project en vertrekken vanuit een minimale motivatie. In de praktijk is dit natuurlijk niet altijd evident omwille van leerplicht, verplichte dagbesteding vanuit een opvanginitiatief, verwachtingen vanuit de VDAB, OCMW,... Toch merken we vaak dat wanneer de jongere een keuze maakt voor de Krachtmolen, de initiële weerstand snel verdwijnt. Wanneer jongeren echter worden verplicht, vaak als een 'laatste kans' of vanuit 'alles is al geprobeerd', is het minder evident om door de weerstand te geraken.

Er is steeds de mogelijkheid om proefdagen of -weken te draaien en wanneer blijkt dat dit project niet aansluit bij de noden, gaan we samen met de supporters (steunfiguren van jongeren) op zoek naar een beter passend aanbod. Vanuit deze visie zien we de Krachtmolen niet als straf maar als een recht voor elke jongere.

Netwerk en supporters

Zowel het professioneel netwerk als het persoonlijk netwerk van de jongere zal een actieve rol opnemen en maximaal betrokken worden in het traject van de jongere. Deze personen, ook supporters genoemd, zullen vanuit geloof in de kracht van jongeren, aanmoedigen, ondersteunen en opvolgen. We investeren in een relatie van gelijkwaardigheid waarbij de jongeren en supporters elkaar op de hoogte houden en gaan voor maximale 'support'.

Naast supporters van de jongeren, wordt het project zelf ook gesupporterd door enthousiastelingen en sympathisanten die hun bijdrage willen bieden. Dit gaat van het geven van een workshop over de werking van de VDAB tot een moeder die elke dinsdag onze maagjes vult met heerlijke verse soep.

Als laatste zijn er nog enkel partners die het project mee ondersteunen.

- Vzw Herkenrode: stelt infrastructuur ter beschikking, aanleveren van opdrachten en werkgerelateerde taken
- Agentschap Natuur en Bos: eigenaar van locatie en buitenruimte
- VDAB: erkent project als opleiding voor jonge werkzoekenden

Aangezien onze supporters een centrale rol spelen binnen ons project, werd heel hoofdstuk 4.2 aan hen gewijd. Hierin worden de aanpak, werking, ervaringen en bevragingen verzameld.

2.4. Praktische werking

Frequentie en verloop van een traject

Tijdens de eerste twee jaren na opstart van het project, waren er drie vormingsdagen per week. In het derde jaar werd dit omwille van personeelsinzet verlaagd naar twee dagen per week. De jongeren zijn welkom van 10u tot 15.30u op de locatie van de Tuiltermolen.

De **inhoud** van de vormingsdagen wordt in samenspraak met de jongeren gepland. Dit is enerzijds inhoudelijk vormend met thema's zoals bijvoorbeeld weerbaarheid, (zelf)vertrouwen en middelengebruik. Anderzijds worden er ook arbeidsgerelateerde activiteiten aangeboden waarbij jongeren kunnen proeven van uiteenlopende ervaringen en inhouden.

Op jaarbasis worden **minstens 20 jongeren** begeleid binnen de Krachtmolen. De trajecten van deze jongeren zijn 'op maat' en verschillen bijgevolg in duur en inhoud. De groep bestaat uit maximaal acht actieve jongeren. Hiervan kan afgeweken worden in samenspraak met de groep en de begeleiding. Jongeren betalen geen financiële bijdrage om deel te kunnen nemen aan het project.

Er bestaan weinig projecten waar jongeren de tijd en ruimte krijgen om op hun eigen tempo aan de slag te gaan. Er zijn geen beperkingen in duur, vorm en inhoud van het traject. Alles is 'op maat'.

Een traject **start** steeds vanuit de **goesting en motivatie** van een jongere. We proberen zo ver mogelijk van 'moeten' te blijven. Jongeren komen bij de Krachtmolen terecht via verschillende wegen: professioneel netwerk (o.a. de Oever, het OCMW of de Tunnel), via persoonlijk netwerk (o.a. een bezorgde ouder of vriend) of de jongere vindt zelf de weg naar de Krachtmolen via flyers, social media of de website van Arktos.

Een traject wordt steeds in samenspraak met de jongere en zijn/haar netwerk **afgerond**. Dit kan om uiteenlopende redenen zoals het vinden van tewerkstelling, opleiding of een ander project dat meer aansluit bij de noden. Ook wanneer de Krachtmolen geen goede match is met de behoeften, context of doelstellingen van een jongere, kan het traject afgerond worden. We proberen steeds een ronde tafel te organiseren waarbij alle supporters aanwezig zijn. We spreken engagementen uit om de jongere zo goed mogelijk te ondersteunen naar de toekomst toe. Bijgevolg is ook elke nazorg 'op maat'. Dit kan gaan van een opvolgesprek tot het regelmatig terug contact opnemen met een persoon.

Financiering

De Krachtmolen is ontstaan vanuit de goesting en overtuiging van een vormingswerker. In plaats van te vertrekken vanuit een projectoproep en zo het project vorm te geven, is deze vormingswerker vier jaar geleden zelf financiële middelen gaan zoeken vanuit een uitgewerkt projectidee.

Doorheen deze jaren is de financiering vanuit verschillende hoeken gekomen waaronder PWA Hasselt, Cera en Arktos zelf. Deze financiering heeft ons toegelaten om dichtbij de 'core' van het project te blijven en niet onderhevig te worden aan te hoge verwachtingen van financierders. We moeten bijvoorbeeld niet voldoen aan bepaalde administratieve verwachtingen. We geven enkel aanwezigheden door wanneer dit is overeengekomen met jongeren en hun supporters. Dit zorgt ervoor dat we volledig zelf, samen met onze supporters en jongeren, het project kunnen vormgeven en bijsturen. De kern en waar het eigenlijk echt om draait kan op deze manier vrijwaart worden.

Het is de afgelopen jaren financieel niet simpel geweest om het project te kunnen blijven uitvoeren. Tijdens deze zoektocht hebben we verschillende contacten gelegd in kader van structurele financiering; onder andere Toegangspoort, Europees Sociaal Fonds (ESF), Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), Provincie Limburg, VDAB, Stad Hasselt, Rotary, kabinet Vandeurzen, Interreg Euregio en KansPlus. Bij het finaliseren van dit draaiboek was er nog geen zekerheid rond de structurele financiering.

2.5. Missing Link

Wat is Missing Link?

Missing Link is een wetenschappelijk onderbouwde integrale begeleidingsmethodiek voor moeilijk bereikbare jongeren, richting hun eigen toekomst, o.a. werk en/of zinvolle tijdsbesteding. De methodiek werd ontwikkeld door Arktos vzw, Wonen en Werken en Hiva – KU Leuven met de steun van het Europees Sociaal Fonds. Het eindresultaat werd positief gevalideerd en werd in 2014 bekroond met het ESF Ambassadeurschap. Het bijbehorende handboek is uitgegeven bij uitgeverij Acco.

De methodiek werd ontwikkeld met grote betrokkenheid van jongeren, begeleiders en andere relevante actoren. Een meerderheid van de jongeren gaf aan dat ze geholpen zijn in hun zoektocht naar werk of zinvolle dagbesteding, dat ze meer zelfkennis gekregen hebben en dat ze hun netwerk hebben versterkt. De netwerkpartners van het project gaven aan dat de vaardigheden en capaciteiten van de jongeren versterkt werden, dat de begeleiding hen stimuleerde tot zelfstandigheid, dat andere diensten meer kunnen bereiken met de jongeren door de begeleiding van Missing Link, en dat de methodiek erin slaagt om de verantwoordelijkheid terug bij de jongeren te leggen.

Missing Link binnen de Krachtmolen

Binnen de Krachtmolen wordt Missing Link als centrale methodiek gebruikt. Concreet betekent dit dat de volgende visie en de krachtlijnen van de methodiek terug te vinden zijn in elk stukje van het project, maar misschien niet altijd met exact dezelfde woorden worden gebruikt. Het is de rode draad doorheen het project:

- Jongere aan het stuur: de jongere is medeverantwoordelijk voor zijn/haar traject en neemt hierin een sturende rol in op
- Integrale benadering: er wordt aandacht besteed aan alle levensdomeinen, niet enkel aan opleiding en/of werk
- Gecoördineerde lokale aanpak: het persoonlijke en professionele netwerk wordt actief betrokken en ingezet
- Evoluties in beeld: we hebben aandacht voor de soft én hard outcome en brengen deze op verschillende manieren (o.a. evuator) in beeld
- Trajectgezel: de begeleider is een trajectgezel, deze gaat samen met de jongere het traject aan en staat naast hem/haar

Hiernaast worden binnen Missing Link drie werkinstrumenten (zie bijlage 1) toegepast binnen het traject van de jongeren:

- Explorator: een visuele weergave van het traject met de verschillende levensdomeinen
- Evuator: een instrument om de soft outcome van jongeren visueel te weergeven
- Persoonlijk actieplan (PAP): een manier om doelstellingen en daarbij gaande acties in een overzichtelijk plan neer te schrijven

De visie, krachtlijnen en werkinstrumenten komen verder aan bod doorheen de volgende twee onderdelen van dit draaiboek. Concreet werden opleidingen 'Missing Link' met aansluitend

intervisiemoment georganiseerd voor begeleiders binnen en buiten de Oever en Arktos. Met deze groepen werd eveneens kritisch ingezoomd op de methodiek zelf en de bruikbaarheid ervan. Ook de jongeren hebben deze methodiek kritisch onder de loep genomen waaruit enkele aanbevelingen, do's en don'ts zijn ontstaan.

3. De Oever en Arktos slaan de handen in elkaar

3.2. De Oever en Arktos in vijf zinnen

De Oever

De samenleving stelt veel en complexe verwachtingen aan ouders en aan kinderen en jongeren. Af en toe dreigt voor sommige gezinnen de leefsituatie uit de hand te lopen en heeft het gezin nood aan extra steun. Wij zijn voor deze gezinnen een intensieve en tijdelijke ondersteuning. We zoeken samen met het kind, de jongere, het gezin en alle betrokkenen naar eigen krachten en mogelijkheden om de leefsituatie terug perspectief te geven.

Wij begeleiden 151 kinderen en jongeren en de mensen die voor hen belangrijk zijn. Samen met alle betrokkenen zoeken we naar de juiste begeleidingsformule op maat. We kunnen thuisbegeleiding combineren met maatzorg vanuit onze gespecialiseerde afdelingen in Hasselt, Houthalen, Heusden-Zolder en Genk.

Arktos

Arktos is een Vlaams expertisecentrum voor kinderen en jongeren van 6 tot 30 jaar voor wie de aansluiting op school, werk en samenleving minder evident blijkt. Toch zien we een kracht in elk van hen. Door hen met zichzelf en hun omgeving te verbinden willen we hen versterken in hun talenten en vaardigheden, in alle mogelijke levensdomeinen.

Daarnaast ondersteunen we ouders, scholen, partners en overheden bij het omkaderen van deze kinderen en jongeren. Ook in het beleid laten we ons kritisch optimisme horen waar nodig of gewenst. Want het kan wél.

Een meer uitgebreide toelichting (o.a. Missie, visie, DNA, context en krachtlijnen) van de Oever en Arktos is terug te vinden in bijlage 2 en 3.

3.3. Twee organisaties, een bijzondere samenwerking

Raakvlakken in visie en aanpak

Het is geen toeval dat net de Oever en Arktos dit project samen zijn opgestart. Doorheen de dagdagelijkse werking komen we regelmatig met elkaar in contact op overlegmomenten, ronde tafels, vormingen etc. Het zijn twee organisaties met een gelijkaardige visie die niet altijd strookt met de traditionele aanpak binnen de jeugdzorg en het vormingswerk. En net deze visie maakt dat het werkt en dat deze samenwerking de start is van een mooi verhaal over verbinding maken en deze te versterken.

Wanneer je bijlage 2 en 3 doorneemt, merk je meteen de raakvlakken in de visie van beide organisaties. We gebruiken misschien niet dezelfde woorden, maar kijken naar onze samenleving door een gelijkaardige bril.

Doorheen het project werden diverse gesprekken gevoerd over de aanpak en visie met begeleiders, jongeren en supporters van het project. Ondanks dat er herkenning en bevestiging is rond vrijwel alle stukjes, worden volgende vier punten als essentieel en uitermate waardevol ervaren:

- Krachtgericht werken: We spreken niet over probleemjongeren, maar geloven in de kracht van elk individu. We vertrekken vanuit de grote waaier aan talenten en

kwaliteiten die elke jongere heeft zodat ze terug verbinding met zichzelf en hun omgeving kunnen vinden.

- Jongere aan het stuur: We geloven en vertrouwen in de kracht van onze jongeren en hun netwerk en geven samen zijn/haar traject vorm.
- Netwerkgerichte aanpak: We zijn niet alleen in deze wereld, samen staan we sterk. We besteden veel aandacht aan het netwerk van elke jongere om hen optimaal te versterken in hun traject.
- Signaalfunctie: Doordat we met beide voeten in de praktijk staan, botsen we regelmatig op struikelblokken, moeilijkheden maar ook kansen. Deze nemen we vervolgens mee naar het beleid vanuit onze signaalfunctie.

Samen sterk: noden en meerwaarde van de samenwerking

Binnen het huidige hulpverlenings- en vormingslandschap is er vaak nog te weinig aandacht voor jongeren in de transitieleeftijd. Een bepaalde begeleidingsvorm wordt aangeboden tot 18 jaar met af en toe enkele uitzonderingen. Hierna worden jongeren geacht het alleen te kunnen doen en zelf hun weg te vinden in het kluwen van ondersteuningsdiensten en organisaties. Er wordt onvoldoende aandacht besteed aan de zorgcontinuïteit op een cruciale leeftijd waarop jongeren 'volwassen' worden en alle duwtjes in de rug en helpende handen kunnen gebruiken.

Ik werd op mijn achttiende uit huis gezet, kwam op straat terecht en dacht 'Wat moet ik nu in Godsnaam doen?'. De diensten die ik van daarvoor kende, konden niets meer betekenen door mijn leeftijd. Ik wist toen zelf ook niet waar ik terecht kon en heb dan lang aangemodderd. Er bestaat geen simpele handleiding 'waar moet je terecht met welk probleem', hoewel ik dat toen wel nodig had. - jongere Krachtmolen -

Beide organisaties komen dagelijks in contact met schooluitval. Veel jongeren vinden de aansluiting niet meer met de schoolse context en worden vervolgens verplicht om schoolvervangende trajecten te volgen. Een nood voor projecten die afwijken van het reguliere aanbod dringt zich op. We hebben nood aan projecten waar het verplichtende karakter plaats maakt voor engagement en goesting. Een plaats waar niet de problemen centraal staan, maar gewerkt kan worden vanuit een visie waarbinnen ingezet kan worden op de krachten en talenten van jongeren. Maar ook een plaats waar de jongeren centraal staan en waar niet gewerkt wordt met een voorgekauwd standaard aanbod maar waar gewerkt kan worden vanuit hun vragen, zorgen, talenten en kwaliteiten.

Bestaande projecten en ondersteuningsinitiatieven bestaan vaak uit een groepsaanbod of individuele begeleiding. Beide vormen hebben echter zoveel voordelen waardoor we de vraag stellen waarom de combinatie niet vaker én explicieter gemaakt kan worden.

Vaak is het hulpverlenings- en vormingsaanbod te gefragmenteerd. Een jongere of cliënt wordt aangemeld bij verschillende diensten die vervolgens amper of onvoldoende weten wat er bij elkaar gebeurt. Er is nood aan meer samenwerking, een sterk netwerk met een gedeelde visie waarbij de jongere centraal staat. Bovendien is er de nood om bruggen te bouwen tussen het professionele én het persoonlijke netwerk van een persoon. Een probleem stopt niet buiten de muren van een voorziening. Familie en vrienden zijn cruciaal in het hele verhaal en moeten optimaal betrokken worden.

Ondanks dat de Oever en Arktos veel raakvlakken hebben in visie en aanpak, zijn we zeker niet hetzelfde. We hebben elk onze eigen expertise die door deze samenwerking gedeeld en versterkt wordt. Uitwisseling en dagdagelijkse gesprekken zorgen ervoor dat we elkaars blik blijven verruimen en elkaar blijvend kunnen inspireren.

Soms krijgen we negatieve boodschappen van jongeren over voorzieningen en hun aanpak. Het was vroeger voor mij niet altijd makkelijk om dit in perspectief te plaatsen omdat je de andere werking niet kent. Sinds de samenwerking heeft dit voor veel duidelijkheid gezorgd: waarom zijn er bepaalde regels en worden beslissingen op die manier genomen? Je beseft dan pas dat de begeleiders ook vaak gewoon opbotsen tegen wetgeving in regeltjes van bovenaf, net zoals bij onze organisatie. - vormingswerker Arktos -

3.4. Concrete aanpak

In het kader van het Cera-Rubiconproject hebben we twee jaar lang diverse acties ondernomen om de vier vooropgestelde doelstellingen te behalen. In dit onderdeel wordt per doelstelling de verschillende acties toegelicht. Een vijfde onderdeel is toegewijd aan acties die niet rechtstreeks met de vier doelstellingen te maken hebben.

Krachtsmolen als instrument binnen trajectbegeleiding

- Uitbreiding leeftijd

Vanaf de start van de samenwerking werd de leeftijd van de doelgroep uitgebreid van 18 tot 30 jaar naar 16 tot 30 jaar. Op deze manier kunnen we tegemoet komen aan de probleemstelling van jongeren in de transitieleeftijd. Er wordt een continue zorg aangeboden waarbij geen onderscheid gemaakt wordt tussen -18 en + 18 jaar.

In de praktijk bleek deze uitbreiding niet altijd zo rooskleurig als wij hadden gehoopt. Samen met de jongeren, begeleiders en supporters hebben we hier op ingezoomd. Allereerst maakten we een analyse van de doelgroep in 'harde cijfers' zoals leeftijd, achtergrond, woonplaats etc. Een grafische analyse van deze gegevens is terug te vinden in onderdeel 3.3 waar we eveneens een bredere analyse voorstellen die we samen met de jongeren hebben opgesteld: 'het profiel van een Krachtsmolenjongere'.

- Bekendmaking van Krachtsmolen binnen De Oever

Om het project 'Krachtsmolen' breder bekend te maken hebben we eerst gefocust op bekendmaking binnen de Oever. Allereerst zijn we het project gaan voorstellen op een bijeenkomst van alle trajectbegeleiders. Hier werden het Cera-Rubiconproject, de nieuwe samenwerking en de Krachtsmolen toegelicht. Er werd eveneens in gesprek gegaan over de noden en kenmerken van de doelgroep en op welke manier we aanvullend kunnen werken. Op het teamoverleg van Arktos werd het Cera-Rubiconproject eveneens voorgesteld. Er werd dieper ingegaan op mogelijke opportuniteiten van de samenwerking en hoe het project bij te sturen en te optimaliseren vanuit de jongeren.

Hiernaast probeerden we in te zetten op 'beleefdagen' voor begeleiders. Op deze dagen zouden begeleiders vanuit beide organisaties een dag kunnen meedraaien in de Krachtsmolen. Dit bleek in de praktijk niet altijd evident. Omwille van drukke agenda's, verschillen in verwachtingen en inzetbaarheid, is dit maar enkele keren gebeurd. In het voorjaar van 2020 was dit eveneens gepland, maar we hebben dit jammer genoeg moeten annuleren omwille van het Coronavirus. Deze beleefdagen zullen in de toekomst sowieso terug georganiseerd worden.

Naar de jongeren toe werden eveneens acties ondernomen om het aanbod van de Krachtsmolen bekend te maken en kritisch onder de loep te nemen. Allereerst bezochten we enkele leefgroepen van de Oever met een aanbod van twee uur. Hierbinnen stellen we de Krachtsmolen voor aan de hand van het filmpje en een algemene uitleg. Hierna wordt met de jongeren in gesprek gegaan over hun noden, verwachtingen en opmerkingen gerelateerd aan het project. We gaan in gesprek over thema's zoals 'de ideale begeleider', opbouw en inhoud van vormingen, relevantie van het project en kritische opmerkingen. Deze input wordt meegenomen in het schrijven van dit draaiboek en specifiek in hoofdstuk 3.

Naast de bezoeken wordt ook een enquête naar de jongeren gestuurd. Hierin werden enkele voorlopige bevindingen vanuit het project vertaald in enkele vragen en stellingen. Deze is terug te vinden in bijlage 4. De enquête werd samen met de jongeren van de Krachtmolen opgesteld. Na overleg met Cachet over de bevraging, sturen we deze rond naar de jongeren van de Oever die binnen de doelgroep van het project passen. Hieruit hopen we een beter beeld te krijgen over de verwachtingen en noden van de jongeren die in aanmerking komen voor het project. Deze kunnen we vervolgens binnen het project opnemen en verwerken in het draaiboek.

- Bredere bekendmaking

Ook buiten de Oever werd de Krachtmolen bekend gemaakt op verschillende manieren. Allereerst is het project terug te vinden op de website van Arktos. Verder wordt het project bij een nieuwe 'aanmelding' toegelicht wanneer dit in aanmerking zou kunnen komen voor een persoon. Ten slotte zijn de flyers van het project op verschillende uiteenlopende plaatsen terug te vinden, o.a. de vier Arktoslocaties in Limburg, OCMW, VDAB...

In het najaar van 2018 en 2019 nam collega Evelien eveneens deel aan twee Europese seminaries in Madrid en Warschau. Deze gingen over respectievelijk 'The future of the organisations of workers in Europe in transformation, analysis and strategies for youth participation' en 'NEET youths amongst euro-orphans and unaccompanied minor refugees: approach and prevention'. Tijdens beide seminaries gaf Evelien een workshop waarbij het project 'Krachtmolen' werd toegelicht als good practice. De aanwezigen wisselden ook informatie uit rond diverse thema's die vanuit verschillende culturele en sociale achtergronden kritisch werden bekeken. Input vanuit deze seminaries (o.a. quotes, tips rond schrijven van een projectaanvraag) werd in dit draaiboek opgenomen.

Eind december werden we gecontacteerd door het VRT nieuws voor een interview met een jongere en vormingswerker. Op 21 december werd dit stukje uitgezonden waarin een jongere en vormingswerker geïnterviewd over hoe jongeren omgaan met de eindejaarsperiode en welke rol projecten zoals de Krachtmolen hierin kunnen opnemen.

Onze jongeren gaven zelf aan dat de bestaande flyer (zie bijlage 6) niet erg enthousiasmerend of hip is. In april zouden we samen met de groep een nieuwe flyer ontwerpen die de jongeren zou aanspreken om sneller eens een kijkje te komen nemen. Zodra de maatregelen het weer toelaten, zetten we hier opnieuw op in.

Missing Link als methodiek voor trajectbegeleiders

Doorheen het project werd elk jaar een opleiding Missing Link georganiseerd voor de begeleiders van de Oever. De tweede opleiding in het najaar van 2019 werd opengesteld naar werknemers uit andere organisaties. Uiteindelijk namen twee trajectbegeleiders buiten de Oever deel aan de opleiding.

Tijdens de opleiding wordt stil gestaan bij de ontwikkeling van de methodiek, de visie, krachtlijnen en ten slotte de drie werkinstrumenten van Missing Link. Het is een opleiding waar het uitwisselen van ervaringen en kennis centraal staat. Alles wordt gelinkt aan de praktijk en er wordt gewerkt met casussen. De deelnemers oefenen de drie werkinstrumenten actief in en geven feedback op elkaar. De intervisiemomenten worden enkele weken na de opleiding georganiseerd. Hierbinnen wordt stil gestaan bij de eigen professionele praktijk: Wat heeft de opleiding mij bijgebracht? Wat heb ik wel/niet toegepast en waarom? Waar heb ik nog vragen rond? Anderzijds wordt de methodiek ook kritisch bevraagd: Wat werkt wel/niet en waarom? Zijn er andere good practices die de methodiek kunnen aanvullen en optimaliseren?

Krachtsmolen voorziet een open stuurgroep

Binnen de derde doelstelling organiseerden we stuurgroepen om de gebruikersparticipatie in de ontwikkeling en verfijning van het project maximaal in te zetten. Tijdens de eerste stuurgroep in het najaar van 2018 bereikten we jammer genoeg niet veel mensen buiten de gewoonlijke betrokkenen waardoor we besloten het in het voorjaar van 2019 groter aan te pakken. We organiseerden een toonmoment waar we een dertigtal mensen bereikten. Het was een fijne en interessante mix van jongeren, supporters, scholen, opdrachtgevers, enthousiastelingen en lokale en projectpartners. De jongeren gaven zelf vorm aan deze dag en vertrokken vanuit hun eigen verhalen. Hiernaast kozen de jongeren ook vier thema's uit die vervolgens werden besproken tijdens thematafels. De input hiervan werd meegenomen in de verdere ontwikkeling van het project.

In het najaar van 2019 koppelden we de stuurgroep aan het tussentijds event. Hierbij waren eveneens een dertigtal mensen aanwezig en werd er volop uitgewisseld rond de ervaringen van de jongeren, hulpverleners en diverse thema's.

Binnen de stuurgroepen staan de jongeren centraal. Ze bepalen samen de inhoud en opbouw en nodigen zelf betrokkenen uit. We willen een variatie van aanwezigen aan tafel gaande van opdrachtgevers en projectpartners tot jongeren en supporters. Op deze manier krijgt elke betrokkene een stem in de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project.

Normaal zou in mei 2020 eveneens een evenement georganiseerd worden met aansluitend de stuurgroep. Dit is jammer genoeg niet kunnen doorgaan omwille van het Coronavirus. We nemen dit mee naar de toekomst, wanneer het weer mogelijk is.

Uitgewerkte methodiek

Het uitwerken van dit draaiboek hoort bij de vierde doelstelling van het project, namelijk het ontwikkelen van een uitgewerkte en overdraagbare methodiek. De acties binnen voorgaande doelstellingen dragen eveneens bij tot het verder uitbouwen en breder toegankelijk maken van het project en de methodiek.

Naast alle andere acties zijn we verschillende keren in gesprek geweest met jongeren, supporters en partners. Aan de hand van groepsgesprekken, individuele gesprekken en (diepte)interviews, hebben we hoofdstuk 3 vorm gegeven. Enerzijds lag hier de focus op de visie achter het project, waarvan Missing Link de rode draad is. De visie, krachtlijnen en werkinstrumenten van Missing Link werden kritisch bekeken. Ook de visie en missie van de Oever en Arktos werden er bij deze gesprekken bijgehaald. Wat vinden we belangrijk en moet zeker behouden worden? Wat mag sterker aanwezig zijn?

Hiernaast zoomden we ook in op de dagdagelijkse werking van het project met als centrale vraag: Wat werkt en waarom? Deze vraag dient tot het helder krijgen van de kenmerken en de context van de methodiek. De bevindingen uit deze gesprekken en interviews werden gebruikt om dit hele draaiboek vorm te geven. De onderdelen in hoofdstuk drie zijn de thema's waarvan bleek dat ze belangrijk tot essentieel zijn in het opzetten en uitvoeren van de Krachtsmolen. Hierbij werd eveneens aandacht besteed aan de overdraagbaarheid naar andere contexten. Belangrijk om hierbij te vermelden dat alles is vorm gegeven vanuit de jongeren. Door deze aanpak kwamen verrassende inzichten tot stand.

Overkoepelend

- Samenwerking Cachet vzw

Vanaf de start van het Cera-Rubiconproject konden we een beroep doen op de expertise van Cachet vzw. Tijdens de overlegmomenten kregen we tips om de jongerenparticipatie nog verder te vergroten. Concreet gaan we ook nog aan de slag met de geëngageerde jongeren van Cachet rond enkele thema's. Hierbij gaan we de ervaringen en kritische meningen van

de jongeren van Cachet samen leggen met de jongeren van de Krachtmolen. Het gaat over volgende zaken:

- o Profiel van de Krachtmolenjongere: voorlopige bevindingen aftoetsen en aanvullen met input van Cachetjongeren
- o Verduurzamen van het project: samen met de Cachetjongeren nadenken over zotte, creatieve ideeën, acties kansen... die we zeker moeten grijpen ter verduurzaming van het project
- o Draaiboek mee vorm geven: verdiepen van en feedback op de inhoud (must-haves, nice-to-haves en werkpunten van het project helder krijgen, methodiek bijstellen en draaiboek aanvullen)
- o Ondersteunen in uitwerken van enquête en bereiken van jongeren

- Filmpje

In samenwerking met Villa Basta namen we in het voorjaar van 2019 een filmpje op met de jongeren. Tijdens de weken voor de opname hebben we dit samen met de jongeren voorbereid. Wat is het project voor jou en wat zijn de werkende elementen? Wat vind je belangrijk om in beeld te brengen? Wat wil je wel of niet vertellen? Hoe wil je iets in beeld brengen? Welke locaties of activiteiten zijn belangrijk voor je? De opname werd professioneel begeleid door Tom van Villa Basta die het erna samenstelde tot een kort filmpje waar voor ons de essentie van de Krachtmolen in duidelijk wordt. Opvallend in het filmpje is dat ook hier de jongeren aan het woord zijn en de begeleiders wel in beeld komen maar niets zeggen. Voor ons maakt dit opnieuw duidelijk waar het om draait: jongere centraal.

Het filmpje wordt gebruikt i.k.v. de bekendmaking van het project bij professioneel netwerk en jongeren. Bijvoorbeeld bij het voorstellen van het project in een leefgroep, op het seminarie in Warschau...

Ervaring en tip: Ondanks dat alle jongeren initieel toestemming hadden gegeven om herkenbaar in beeld te komen en dat het filmpje verspreid mocht worden via diverse kanalen, heeft een jongere zich achteraf bedacht. Wees ervan bewust dat dit kan en respecteer de beslissing van de jongere. Vraag na of er geanonimiseerd kan worden. Wees open en transparant en bepaal samen het doel van het filmpje en hoe je dit wel of niet zal gebruiken en verspreiden. Maak eventueel afspraken over 'waar wel en niet'. Met de jongere in kwestie hebben we bijvoorbeeld afgesproken dat het filmpje niet wordt gedeeld op sociale media maar dat we het binnen professioneel netwerk wel mogen gebruiken.

- Project verduurzamen

Jammer genoeg heeft de Krachtmolen momenteel nog geen structurele financiering. Doorheen het project zijn we op regelmatige basis op zoek naar nieuwe kansen om het project een meer (financieel) zeker en stabiel karakter te geven. We stapten hiervoor o.a. naar gemeentebesturen, OCMW's, de VDAB en de provincie. Verder worden mogelijke nieuwe samenwerkingen met partners buiten de Oever en Arktos uitgezocht en aangemoedigd.

- Workshops studenten

In het najaar van 2018 kregen we de vraag om een gastcollege te geven aan de studenten Social Work aan de hogeschool PXL. Er wordt vertrokken vanuit de ervaringen van de jongeren met drie centrale thema's als resultaat: 'de ideale begeleider' 'ont-moeten' en 'verbondenheid'. De jongeren hebben de inhoud en vorm van het gastcollege samen zelf

bepaald en vervolgens het gastcollege zelfstandig gegeven. We kregen achteraf warme en enthousiaste feedback over het project en specifiek de aanpak van de jongeren.

In het najaar van 2019 kregen we dezelfde vraag van Qrios om een workshop te geven aan studenten jeugd- en gehandicaptenzorg. De inhoud werd omwille van tijdsbeperking toegespitst op de toelichting van het project en het thema 'de ideale begeleider'. Na deze workshop was de feedback ook opbouwend en positief.

Qrios stelde in het voorjaar van 2020 opnieuw de vraag om een workshop te voorzien met de jongeren. Tijdens een brainstorm over de inhoud, besloten we om Cachet hierin te betrekken. Er werd een workshop voorbereid in samenwerking met Cachet, maar deze kon jammer genoeg niet doorgaan omwille van de uitbraak van het Coronavirus (COVID-19). Aangezien deze samenwerking toch een mooie kans was voor zowel de studenten als het project, gingen we samen met Qrios op zoek naar een alternatief. De studenten konden kiezen tussen een small, medium of large opdracht waarbij ze het filmpje en/of het draaiboek van de Krachtmolen moesten doornemen en voorzien van gerichte feedback. Deze input werd eveneens verwerkt in dit draaiboek.

- Actie warmste week 2018

Tijdens de warmste week in 2018 werkten de jongeren aan een eigen actie voor het goede doel: geschenkmanden verkopen met producten van Herkenrode. Tijdens het verkopen en bekendmaken van deze actie, werd ook aandacht besteed aan de context waarbinnen de actie is ontstaan. We verkochten de geschenkmanden via collega's, vrienden, familie, maar ook op kerstmarkten.

Vanuit Luminus kregen we de vraag of een CEO en medewerker een helpende hand mochten toesteken voor onze actie. Tijdens het harde werken wisselden ze met de jongeren uit over het project en de aanpak. Een warme e-mail achteraf maakte duidelijk dat onze jongeren een overweldigende indruk hebben gemaakt op deze mensen. We blijven open staan voor gelijkaardige vragen en gaan zelf ook blijvend proactief op zoek naar mensen die 'iets' kunnen betekenen voor ons project in de vorm van 'supporters'.

- Deelname aan IROJ

Sinds de start van het Cera-Rubiconproject namen een vormingswerker en twee jongeren van de Krachtmolen deel aan het IROJ (Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp), met als insteek Lerend Netwerk Jongvolwassenen 'De grote stap' voor jongeren in de transitieleeftijd. Tijdens elke sessie komt er telkens een ander thema rond De Grote Stap aan bod, in een open gesprek waarbij de vragen, bedenkingen en suggesties van de deelnemers centraal staan. Het doel is vanuit gelijkwaardigheid te luisteren en te leren van elkaar.

- Hasselt Zorgstad - Interactietafel door de Krachtmolen

De vormingswerker van de Krachtmolen organiseerde een tafel op het evenement van Hasselt Zorgstad. Hierbij stond de vraag rond 'supporters van het project centraal'. (Supporters waarop deze jongvolwassenen kunnen terugvallen, mensen die hen steunen en daarin persisteren, die hen een veilige haven bieden als rustpunt. Een supporter kan ook actief bijdragen binnen de Krachtmolen, gaande van de veganist die eenmalig een workshop veggie-koken geeft, tot een organisatie die een gast opneemt in hun aanbod.)

Samen met professionals en geïnteresseerden die aansluiten bij de tafel, werd ingezoomd op inspirerende verhalen van de jongeren, belangrijke ideeën en insteken, opportuniteiten voor samenwerking en continuering en good practices die kunnen opgezocht worden.

- Inspiratiedag Arktos

Tijdens de jaarlijkse inspiratiedag van Arktos, waren de jongeren van de Krachtmolen aanwezig. Ze namen deel aan verschillende workshops en ondersteunden ook in praktische zaken (bv. drank bijschenken, mensen de weg wijzen...). Vormingswerkers van Arktos gaven ook samen met de jongeren een workshop 'Missing Link' aan externen.

- Selectieprocedure nieuwe stagiaires en medewerkers

De jongeren van de Krachtmolen worden steeds betrokken in de selectieprocedure voor de nieuwe stagiaires en medewerkers van Arktos. Samen met de kandidaten doen de jongeren groepsopdrachten en individuele gesprekken waarbij de jongeren de sollicitatiegesprekken houden. Achteraf wordt samen met de jongeren gekozen welke stagiaires en medewerkers mogen starten.

4. Onze sleutels (en struikelblokken) tot succes

Zoals in voorgaande onderdelen aangehaald, gaat dit hoofdstuk over onze 'sleutels tot succes'. Het zijn enkele thema's waarvan wij, jongeren, supporters en begeleiders, vinden dat ze de pijlers uitmaken van ons project. We zijn tot deze sleutels gekomen door middel van (diepte)interviews, (groeps)gesprekken en focusgroepen met jongeren, collega's en supporters.

Tijdens de ontwikkeling van het project zijn we uiteraard niet spontaan en zonder obstakels bij deze sleutels terecht gekomen. We zijn ook tegen moeilijkheden opgebotst, hebben dingen uitgeprobeerd die niet werken en nemen steeds op regelmatige basis het project onder de loep. Deze sleutels beschrijven enerzijds hoe we de Krachtmolen momenteel aanpakken, maar ook waar nog kansen liggen. Verder worden doorheen het hoofdstuk enkele struikelblokken aangehaald die wij hebben ervaren en zijn tegengekomen.

We hopen dat deze sleutels én struikelblokken andere enthousiastelingen kunnen inspireren en aanzetten om een eigen Krachtmolen op te zetten.

4.1. Supporters als drijvende kracht

Supporter: wat is dat?

Bij de ontwikkeling van het project merkten we uit de dagdagelijkse realiteit binnen andere projecten dat het netwerk van een jongere essentieel is. We wilden de traditionele aanpak waarbij een persoon of organisatie een jongere aanmeldt en vervolgens vaak minimaal betrokken is, veranderen. De doelgroep die we bereiken heeft vaak verschillende ervaringen opgedaan met hulpinstanties die minder aanwezig zijn op goede momenten en meteen met de vinger wijzen indien iets fout loopt. Ook dit willen we veranderen en zo ontstond het concept 'supporter'.

Net zoals een supporter van een voetbalploeg die in zijn elftal gelooft in goede en slechte tijden, zijn onze supporters personen die onvoorwaardelijk achter onze jongeren en het project staan. Ze supportereren vanaf de zijlijn en laten met hun aanmoedigen en gejuich duidelijk merken dat ze erin geloven. Een nederlaag of moeilijke periode wordt niet afgestraft met boegeroep of afwijzing maar met extra aanmoedigen, ondersteuning en geloof.

Een extra aandachtspuntje is dat we mensen echt met elkaar willen verbinden. Dit betekent dat we niet willen verbinden vanuit een titel, functie of job van mensen. Een supporter is bijvoorbeeld dus niet 'de maatschappelijk werker van het OCMW' of 'de trajectbegeleider van de Oever', maar Jan of Mieke. Supporters van een voetbalploeg zijn immers ook geen jobtitels, maar echte mensen.

Binnen het project kennen we twee soorten supporters, van de jongere en van het project. Uiteraard zijn deze niet strikt gescheiden. We proberen supporters van een jongere meer te betrekken bij het project en supporters van het project verbinding te laten leggen met specifieke jongeren.

Supporter van een jongere

Supporters kunnen zeer uiteenlopende mensen zijn: een tante, een nonkel, een verontruste grootouder. Maar ook een buurman, een (ex)-leerkracht, een vriend/vriendin, of een medewerker van een organisatie of dienst waar de jongere eerder begeleid werd of momenteel nog ondersteund wordt. De focus van de supporter moet wel zijn om de jongere

te ondersteunen, om samen mét de jongere op pad te gaan, om de jongere te bekrachtigen in het zoeken én vinden van zijn/haar weg. Dat de jongere hierbij aan het stuur gaat zitten, is in dit project een evidentie. Hij/zij bepaalt met andere woorden welk pad bewandeld wordt en welke rol de supporters innemen.

Supporter zijn kan op verschillende manieren: iemand stuurt wekelijks een smsje naar de jongere om te vragen hoe het project loopt, een ouder brengt zijn/haar dochter of zoon naar de projectlocatie, een trajectbegeleider komt de eerste halve dag meedraaien om de start te vergemakkelijken, deelname aan rondetafels... De rol van een supporter is dus niet vaststaand en kan verschillende vormen aannemen.

Supporter van het project

Naast de 'supporters van de jongeren', hebben we ook 'supporters van het project'. Dit zijn personen die hun talenten, passie en kennis willen delen met de jongeren. Het zijn sympathisanten van het project die iets kunnen betekenen voor de jongeren, hetzij in groepsvormingen, hetzij in een actieve rol opnemen in de verdere opvolging van jongeren in zijn of haar traject.

Enkele voorbeelden van de afgelopen jaren:

- Een CEO en marketingmedewerker van Luminus komen de jongeren ondersteunen voor hun actie van de Warmste Week
- VZW Tuiltermolen:
 - o Vrijwilliger Tuiltermolen: Geocash
 - o Leren bakken in de pizzaoven
 - o Samenwerking project geschenkmanden: werken met Excel, hoe werkt BTW, hoe samenstellen, hoe mooi presenteren...
- Herkenrode boer: met de ezels wandelen
- Mama van een jongere die elke dinsdag soep kookt voor de groep
- Mama die een dagje komt meedraaien en de geschenkmanden helpt Verkopen
- Bij een uitstap helpt een mama met vervoer
- Medewerker Centrum voor Alcohol en andere Drugproblemen (CAD) geeft een workshop middelenge/misbruik
- Een professionele wandelcoach gaat elke week met een jongere op wandel en brengt wandelaars binnen bij ons om contacten te leggen
- Een politieagent gaat met de jongeren in gesprek over diverse onderwerpen
- De straathoekwerkers van de Hasseltse wijken komen op bezoek
- Een team leerkrachten komen 's middags smullen van de door de jongeren gemaakte lunch
- Een supporter geeft een rondleiding op het domein van Herkenrode
- Paardenstallen: leveren van producten
- Supporter ondersteunt in het uitwerken van fotozoektocht Davidsfonds
- Laeta student komt een workshop EHBO geven
- LUS vzw geeft workshops rond relaties/ vriendschappen/ netwerk
- Samenwerking cyclocross Zonhoven
- Een supporter geeft een initiatie kickboksen
- Een supporter geeft een workshop muurklimmen

Belang van supporters

De jongere, begeleiders en supporters van de Krachtmolen geloven allemaal in deze aanpak. Volgende thema's over de meerwaarde van supporters kwamen uit de interviews en gesprekken naar voren.

Allereerst is het werken met supporters een goede manier om de leefwereld van de jongeren te verbreden. Ze maken kennis met diverse personen, partners en organisaties en weten waar ze terecht kunnen met vragen, problemen en interesses. Dit kan gaan van vragen over bijvoorbeeld het vinden van een job of ondersteuning bij een afhankelijkheidsproblematiek tot het vinden van een hobby. Er komen zaken aan bod waar ze totaal geen interesse en ervaring mee hebben en ontdekken nieuwe interesses en talenten. De lokale sportclub heeft hierdoor al enkele leden meer gekregen. Anderzijds worden de jongeren ook uitgedaagd om kritisch na te denken. Vooroordelen worden vastgepakt, nieuwe interesses worden ontdekt en er worden nieuwe verbindingen en linken gelegd.

Door die workshop kickboksen heb ik terug zin gekregen om te gaan sporten. Ik deed dat vroeger heel graag en heb dat dan eigenlijk jaren laten liggen. Ik heb nu aan mijn maatschappelijk werker gevraagd of ik mag opstarten in een sportclub. Het lijkt me echt heel fijn om ook buiten de molen iets te doen te hebben. - jongere Krachtmolen -

Ik heb nooit echt goede ervaringen gehad met politie, zeg maar slechte ervaringen. Eerst vond ik het ook echt niet fijn dat de wijkagent ging langskomen, maar eigenlijk was dat wel een plezante man die openstond voor onze mening, die luisterde tenminste echt. Ik denk nu ook wel dat dat geen gemakkelijke job is. - jongere Krachtmolen -

Ook andersom zorgen we ervoor dat de leefwereld van onze supporters verbreed wordt. We trachten een draagvlak te creëren in de samenleving waarbij taboes en vooroordelen doorbroken kunnen worden en plaats maken voor positieve beeldvorming. Hier zetten we niet rechtstreeks op in door bijvoorbeeld een workshop 'hoe omgaan met onze doelgroep' te organiseren. We geloven erin dat oprechte interesse en een open houding de basis zijn om in ware connectie met elkaar te kunnen gaan.

In het begin dacht ik 'oei, dat zijn van die probleemjongeren, dat gaat niet goed gaan hier'. En dat is eigenlijk heel positief veranderd. Ik heb hen beter leren kennen en geleerd dat er achter een stoer uiterlijk en boenkmuziek iemand kan zitten die vooruit wilt gaan en daar alles voor wil doen. - supporter Tuiltermolen -

Aansluitend bij voorgaande zaken vinden de betrokkenen de supporters een goede manier om in connectie te blijven met de samenleving. Het gevaar dat de groep geïsoleerd geraakt in een cocon waarin ze zich enkel veilig voelen wordt doorbroken. De maatschappij wordt binnen gebracht en jongeren komen in aanraking met verschillende stukken van de samenleving. Jongeren geven ook aan dat dit hen helpt om de stap naar meer zelfstandigheid te zetten. Ze weten immers beter bij wie of wat ze terecht kunnen. Ze worden minder afhankelijk van de begeleiders op de Krachtmolen en kunnen zelfstandig stappen zetten.

Ik vind zo'n uitstap of bezoek altijd heel spannend en denk 's morgens soms dat ik dan liever thuis blijf. Uiteindelijk loopt die dag dan altijd wel goed. Ondanks dat het eng is, moeten we regelmatig uit onze 'comfortzone' om te kunnen groeien en bijleren. Dat heb ik hier geleerd, dat je soms gewoon moet doorzetten. - jongere Krachtmolen -

Ondanks dat veel jongeren een klein of beperkt netwerk hebben, kunnen ze door de supporters ervaren wat zo'n netwerk voor hen kan betekenen. Ze voelen dat een klein gebaar een grote impact kan hebben. Dat een smsje, een schouderklop, het vieren van een verjaardag of elkaar succes wensen geen grote moeite is maar dat het iemands dag kan veranderen.

De mama van een andere jongere kwam op mijn verjaardag ineens af met een zelf gebakte taart. Ik kon niet geloven dat die daaraan hadden gedacht en dan speciaal voor mij uren hadden staan koken. Dat deed echt deugd. En het was ook gewoon kei lekker. -jongere Krachtmolen -

Een laatste maar zeer belangrijke meerwaarde van de supporters is dat ze de kern en sfeer van het project levend houden. Ze hebben vaak immers zelf ondervonden wat het project kan betekenen en hoe belangrijk verbinding is. Hierdoor kunnen de begeleiders een stap achteruit zetten en wordt het project van de jongeren en van de supporters. Het is onze droom om de begeleiders semi-overbodig te maken, om een Krachtmolen te zien waar jongeren en supporters het voortouw nemen en samen het project volledig vorm geven.

Van deelnemer naar supporter

In het afgelopen jaar hebben veel jongeren hun traject afgerond bij de Krachtmolen. Enkele jongeren blijven in contact staan en anderen zien we zelfs op regelmatige basis als nieuwe supporter. Het is een ongelooflijke meerwaarde om hen er bij te hebben. Ze ademen de visie van het project en kunnen op hun eigen ongedwongen manier het verschil maken. Tijdens de koffiemomenten, pauzes en doorheen de vormingen nemen ze de rol van begeleider niet over, maar hebben ze een grotere impact. Ze delen hun eigen ervaringen, confronteren op de juiste momenten en zijn erg betrokken naar de andere deelnemers en naar het projectgeheel.

Momenteel komt een jongere die zijn traject heeft afgerond regelmatig langs om als supporter te ondersteunen in het groenonderhoud. Hij neemt een andere jongere mee op sleeptouw en steekt hem aan met zijn enthousiasme over machines en natuur.

Tijdens onze laatste inspiratienamiddag hebben we de steun van andere 'ex-jongeren' ook mogen ervaren. Er waren vijf jongeren aanwezig die hun traject het jaar ervoor hadden afgerond. Ze kwamen vroeger om te helpen opbouwen en bleven langer om op te ruimen. Ze deelden hun ervaringen met de aanwezigen en waren die dag het grootste en sterkste supportersploegje van de Krachtmolen.

Belang voor de jongeren

Door het professionele en persoonlijke netwerk van de jongere te betrekken, wordt een integrale aanpak waargemaakt. Jongeren op de Krachtmolen geven aan dat ze niet het gevoel hebben van het kastje naar de muur gestuurd te worden. Iedereen die zij belangrijk vinden in hun leven wordt betrokken en neemt een actieve rol in doorheen hun traject. De jongeren mogen hun supporters ook zelf kiezen en bepalen wie deelneemt aan de ronde tafels en welke personen ze op de hoogte houden via wekelijkse updates. Op deze manier staan jongeren nog meer aan het stuur van hun project: ze krijgen het gevoel dat ze zelf meer in handen hebben en alles minder 'ondergaan'.

De jongeren bepalen bijgevolg ook zelf in welke mate hun privéleven in contact komt met het project. Sommigen willen het volledig gescheiden houden, wat zeker en vast mag. Anderen vinden het een grote meerwaarde dat familie en vrienden welkom zijn en worden betrokken, dat zij weten waar de jongeren mee bezig zijn en dat ze daardoor ook meer ondersteuning durven en kunnen vragen.

Aan het woord: een supporter

Onderstaand gedicht kregen we vorig jaar van een supporter van een jongere en van het project. Tijdens ons toonmoment vroeg ze het woord omdat haar 'iets van het hart moest'. Ze las onderstaand gedicht voor en benadrukte wat het project voor haar en haar dochter heeft betekend. Dit heeft ons inziens niet veel meer woorden nodig, het gedicht spreekt voor zich.

Ode aan de krachtmolen.

*Dit is de plaats waar je jezelf-zijn ontdekt.
Met doorzettingskracht wordt aan je talenten gewerkt.*

*Waar de maatschappij dreigt te falen.
Baant de krachtmolen zich een weg door vele dalen.*

*Geeft een positieve duw aan het leven.
Samen bouwen aan een uitkomst, is niet zomaar gegeven.*

*Een gesprek of taak in team is goud waard.
Het zelfvertrouwen wordt geopenbaard.*

*Aan de toekomst van iedereen wordt gewerkt.
Ieders doel bereiken is wat hem sterkt.*

*Nooit geeft de krachtmolen op.
Zo bereikt hij de top.*

*Bedankt voor wat hij doet.
Het geeft zoveel toekomstmoed.*

Struikelblokken

Ondanks dat we een sterke visie hebben rond het concept 'supporter', loopt dit in de praktijk niet altijd even vlot. Onderstaande struikelblokken hebben we ervaren en geven we graag mee.

Sinds de start van het project merken we dat zowat iedereen positief is over het concept 'supporter' maar dat het niet altijd realistisch is om hier constant en voor de volle 100% mee aan de slag te gaan. Ons enthousiasme werd snel getemperd toen we zagen dat het toch niet zo simpel was om de traditionele aanpak plots te veranderen. Velen vinden zich wel in de visie maar kunnen door de eigen context niet volledig mee stappen in het verhaal. Je kan mensen immers niet dwingen om supporter te worden. Ook de functie, het takenpakket en overvolle agenda's zorgen ervoor dat we nog niet zijn waar we zouden willen zijn met onze supportersaanpak. Namelijk dat het project grotendeels gedragen wordt door supporters en jongeren.

We proberen nu te werken met het zinnetje 'klein beginnen, groots eindigen' in het achterhoofd. Elke kleine actie die we kunnen waarmaken is een stukje in het hele verhaal. Het is geen probleem indien er toch nog eens een 'aanmelder' is die niet optimaal betrokken is zolang de jongere in kwestie andere supporters heeft. Momenteel worden de groepsvormingen ook nog grotendeels gedragen door de vormingswerkers en niet door supporters. Ook daar zijn we blij met elke workshop, initiatie of bezoekje.

Tijdens het vormgeven van de inhoud van de groepsvormingen en de jaarplanning, zijn we zelf vervallen in het kijken naar 'functies en rollen'. De vraag kwam bijvoorbeeld van de jongere om eens een vorming te doen over drugs waarna de begeleider op een vormingsvrije dag zelf naar het CAD heeft gebeld voor een workshop. Op dat moment nam de begeleider het uit handen van de jongeren. We proberen nu niet meer te vervallen in functies en rollen, maar goed na te denken over wie of welke organisatie aansluit bij onze visie en aanpak. Het best kan je vertrekken vanuit de jongeren: rond welke thema's willen jullie werken én kennen jullie zelf mensen die hier rond iets zouden willen betekenen binnen de Krachtmolen?

Samenwerking is niet altijd vanzelfsprekend. Maar met veel geduld en het goed voor ogen blijven houden, hun kansen altijd opnieuw geven. Ze helpen mee waar mogelijk is in de dagdagelijkse activiteiten: onderhouden het groen rondom de tuilmolen, helpen mee in de abdijproducten, etiketteren, appels mee rapen, mee helpen voor de workshop pizzabakken, evenementen en activiteiten, vb eindejaarsgeschenken. Voor elk pakket hebben ze een bijdrage kunnen leveren aan de warmste week. We helpen elkaar. Zij kunnen groeien in hun persoonlijke ontwikkeling, wij krijgen daarvoor hulp terug in de activiteiten die hier bezig zijn. - medewerker vzw Tuilmolen -

4.2. Begeleiding

Begeleidershouding

Doorheen de gesprekken met jongeren, collega's en partners werd de aanpak en houding van de begeleiders zo goed als altijd als essentieel bestempeld. Een goede begeleidershouding is een van de belangrijkste instrumenten bij het begeleiden van jongeren. Het kan diepgaand leren en persoonlijke ontwikkeling stimuleren. In dit onderdeel toetsen we de vijf componenten van een goede begeleidershouding van Arktos aan het project.

Een goede begeleidershouding omvat volgens Arktos vijf componenten:

- 1 Het bieden van veiligheid
 - 2 Het bieden van vrijheid
 - 3 Bekrachtiging en feedback
 - 4 Goed modelgedrag stellen
 - 5 Inzicht bieden door duiding
1. Veiligheid

Jongeren geven vaak aan dat het 'zich veilig voelen' of het 'op hun gemak zijn' een eerste belangrijke voorwaarde is om zich goed te kunnen voelen (wat vervolgens een voorwaarde is om te kunnen 'leren'). Wanneer we hier vervolgens dieper op in gaan, gaat het niet louter om letterlijke veiligheid (bv. geen levensbedreigende activiteiten) maar ook om een gevoel, een bepaalde sfeer. Deze 'sfeer' wordt bepaald in een samenspel tussen de deelnemers van de groep en de begeleiding. Een veilige omgeving is bijgevolg een belangrijke basisvoorwaarde om tot 'leren' te kunnen komen.

Als begeleider kan je niet beslissen voor iemand anders hoe veilig iets is. Jongeren beslissen zelf hoe veilig ze zich voelen en hoe ver ze willen en durven gaan, en dat is voor iedereen anders. Het is bijgevolg belangrijk om op veiligheid in te zetten, zowel op fysiek, mentaal als psychologisch vlak.

Wat gebeurt er in een veilige omgeving?

In een veilige situatie voelen jongeren zich zelfzeker en op hun gemak. Er wordt voldaan aan de basisbehoeften en -voorwaarden om 'leren' tot stand te kunnen brengen. Het is vaak merkbaar wanneer iets veilig is: een glimlach, een open lichaamshouding, actieve deelname...

Wat gebeurt er in een onveilige omgeving?

Onveilige situaties kunnen we herkennen aan verschillende indicaties. Jongeren worden extravert, krijgen een grote mond, vertonen machogedrag of worden net erg defensief, teruggetrokken of afgeleid. Deze tekenen zijn verschillend voor iedereen maar het is erg belangrijk om hier bewust mee bezig te zijn als begeleider.

Wanneer een jongere 'atypisch' gedrag stelt voor zichzelf, bijvoorbeeld ruzie zoeken terwijl dit normaal amper gebeurt, probeer ik eerst de situatie kort te 'scannen'. Zijn aan alle basisvoorwaarden voldaan? Is het veilig? Staat hij/zij in de paniekzone? Komt het onderwerp te dicht bij? Sluiten de noden aan bij de situatie? Zelden ligt het aan 'een slechte dag' en kunnen we door enkele aanpassingen te doen toch een veilige situatie creëren. - begeleider -

Hoe creëer je een fysiek veilige omgeving?

Als eerste is het belangrijk om een fysiek veilige omgeving te creëren. We zorgen er bijvoorbeeld voor dat er steeds een complete EHBO-kist in de buurt is, ook wanneer je op uitstap gaat. Daarnaast is bijvoorbeeld het voorzien van voldoende drinkwater op warme dagen of een hapje na een intensieve sportactiviteit iets kleins om veiligheid te creëren.

Wanneer je bepaalde buitensportactiviteiten (rotsklimmen, rappel, tochten,...) doet, denk je best goed na over enkele zaken. Heb ik als begeleider voldoende praktische kennis om veiligheid te bieden? Wie of wat kan mij ondersteunen? Wat is nog nodig om een veilige situatie te creëren? Neem gerust een tweede begeleider mee of ga op zoek naar een professional in een bepaald gebied.

Het hebben van een **eigen lokaal** zien de jongeren ook als een belangrijke voorwaarde voor een veilige sfeer. Ze hebben het samen ingekleed met gezellige, huislijke elementen en geven aan het dat het een tweede thuis is. Zeker voor gesprekken rond moeilijke en delicate thema's is het belangrijk om een geluidsdichte ruimte te hebben met ramen die je makkelijk kan afschermen. Anderzijds kan het zijn dat een jongere zich voor individuele gesprekken meer comfortabel voelt in een zelfgekozen omgeving zoals hun thuis, een gezellig café...

Enkele jaren geleden was er een jongere met een panische angst voor vuur. We wisten dit niet en toen enkele andere jongeren met een aansteker aan het spelen waren, ontstond een moeilijke situatie. Door met de jongeren te praten over grenzen en waarom voor een andere jongere vuur niet veilig is, konden de jongeren dit veel beter plaatsen en hielden ze hier rekening mee. - begeleider -

Hoe creëer je een mentale en psychologische veilige omgeving?

Naast fysieke veiligheid, is mentale en psychologische veiligheid essentieel om voldoende aandacht aan te geven. Elkaar leren kennen is erg belangrijk en verhoogt de veiligheid sterk. Doe zeker meer dan enkel een kennismakingsrondje, investeer in een eenvoudig samenwerkingsspel om elkaar te leren kennen. Elke keer er een nieuwe deelnemer bij je groep aansluit, start het groepsdynamische proces opnieuw. Investeer elke keer opnieuw voldoende in **kennismaking**, later in het traject zal je de vruchten hiervan plukken. Op de Krachtmolen werken we met '**buddies**' waarbij jongeren die al wat langer naar het project komen zich ontfemen over een nieuwe jongere. Dit zorgt voor kennismaking op maat van jongeren.

Op de Krachtmolen maken we gebruik van een **weekplanning** die visueel wordt gemaakt op een whiteboard. In het begin van de week wordt samengezeten om de doelstellingen en activiteiten te bespreken en te plannen. Jongeren geven aan dat dit zorgt voor veiligheid omdat ze weten wat ze wanneer kunnen verwachten. Ook het 'waarom' en 'hoe' van een opdracht of activiteit bespreken helpt zodat jongeren actief zullen deelnemen. Het begrijpen wat de doelstellingen zijn en op welke manier iets zal gebeuren, zorgt voor duidelijkheid. Uiteraard moet niet alles op voorhand gecommuniceerd worden. Een verrassingsactiviteit is des te leuker wanneer de jongeren een gewone vormingsdag verwachten.

Qua **opbouw** is het belangrijk dat je de activiteiten rangschikt van gemakkelijk naar moeilijk: pas je aan aan het ritme van de groep. Zorg er ook voor dat je in eerste instantie vooral inzet op het 'samen': vermijd dat je eerste activiteit een competitieve activiteit is, die de groep in twee splitst. Het schema in bijlage 5 is een handige toetssteen om het groepsdynamisch proces te volgen en aanpassingen te maken waar nodig. Het geeft inzicht in de verschillende processen die een groep doormaakt, welke rol je als begeleider wanneer opneemt en hoe je de activiteiten hierop kan afstemmen.

Plezier kan het veiligheidsgevoel sterk vergroten. **Humor** en pret zijn garanties voor leuke activiteiten. Let hierbij wel op: humor mag niet kwetsend zijn. Als begeleider zorg je er steeds voor dat niemand uit de boot valt. Heb aandacht en oog voor iedereen, en zorg er voor dat ook stille personen aan bod komen. (Vermijd hierbij om iemand te dwingen, dwang verlaagt de veiligheid sterk.) Doorheen de gesprekken met de jongeren kwam 'humor' steeds aan bod als belangrijk element.

Het moet niet altijd serieus zijn, er kan gelachen worden of een grapje gemaakt worden met en over begeleiding, daar wordt niet overdreven op gereageerd. - jongere Krachtmolen -

Veiligheid als begeleider

Naast een veilige omgeving voor de jongeren, is het cruciaal dat je je zelf als **begeleider** ook veilig en goed voelt. Doorheen gesprekken met collega's komt de omgang met conflicten vaak naar voren als een uitdaging. Het is niet evident om gericht en correct te reageren wanneer een plots conflict zich voordoet. Conflictsituaties zijn grote leerkansen: voor individuele jongeren, voor de groep en voor jou als begeleider. Soms is het beter om een conflict te laten gebeuren, en het zelf niet op te lossen (voor de groep). Je kan de jongeren ondersteunen in het zoeken naar een oplossing, zonder het zelf op te lossen. Op deze manier bied je hen een leerkans.

Wanneer er vroeger conflicten in de groep waren, wou ik alles altijd meteen oplossen. Ik wierp mezelf op als 'redder', maar eigenlijk ontnem je dan een gigantische leerkans van de groep. Ik probeer nu anders om te gaan met conflicten en het te zien als een kans, ook al is dat niet altijd makkelijk. - begeleider -

Verder hebben we nog enkele tips verzameld bij collega's en partners die ervoor kunnen zorgen dat je je als begeleider zekerder en dus veiliger voelt:

- Zorg voor een goede voorbereiding. Zet je materiaal klaar voor de vorming en zorg ervoor dat je goed weet wat je gaat doen en waarom. Dit zorgt ervoor dat je je minder onzeker voelt en geen stress krijgt omdat je sommige spullen niet kan vinden.
- Maak duidelijke afspraken met jongeren over o.a. pauzes, omgaan met moeilijke situaties, omgang met materiaal, scherpe voorwerpen... Ga hier ook in op het 'waarom' van deze afspraken. Wanneer een afspraak 'gewoon is omdat het moet', mag je weerstand verwachten.
- Denk goed na over je eigen grenzen en communiceer dit ook naar je jongeren. Vind je fysiek contact oké?

2. Vrijheid

Doorheen de gesprekken met de jongeren kwamen inspraak en keuzevrijheid regelmatig aan bod. Ze geven aan dat ze hierdoor het gevoel krijgen om **mede-eigenaar** te zijn van het project én van hun eigen traject. Ze ondergaan het niet, maar voelen zich medeverantwoordelijk voor het al dan niet slagen. De jongeren en begeleiders geven aan dat we dit op verschillende manieren proberen te doen.

Allereerst krijgen de jongeren **inspraak** in de planning en inhoud van de vormingen. In de eerste plaats kan dit door samen groepsafspraken af te spreken. Verder zitten we wekelijks samen om de activiteiten en inhouden te plannen en de week vorm te geven. Hierbij vertrekken we samen uit de individuele doelstellingen én de groepsdoelstellingen. Het is aangewezen om hier methodieken te gebruiken die passen bij de behoeften en interesses van de jongeren. Jongeren kunnen hierbij ook eigen supporters uitnodigen of zelf een vorming voorbereiden en geven. Inspraak verhoogt de betrokkenheid en zorgt ervoor dat ze meer bereid zijn om mee te werken.

Daarnaast kiezen jongeren ook elke vormingsdag opnieuw om naar de Krachtmolen te komen. Deze fysieke actie houdt een **engagement** in en zegt onrechtstreeks 'ik kies ervoor om deel te nemen'. Dit neemt niet weg dat iedereen een slechte dag kan hebben en jongeren ook eens een activiteit mogen overslaan. Hierbij gaan we wel steeds eerst aanmoedigen en onderzoeken waar de weerstand of het afhaken vandaan komt.

Het is hier echt op maat, als ik nu een slechte dag heb, dan word ik niet gedwongen om iets te doen, er is de kans om er over te praten. Je wordt aangesproken om iets te doen, maar niet gepusht en dat werkt beter bij mij.
- jongere Krachtmolen -

Samen **evalueren** is een belangrijk manier om voorgaande zaken optimaal te kunnen inzetten. Doordat jongeren hun zegje kunnen doen, wat hen bezig houdt, hen heeft geraakt, wat moeilijk ging... kan er bijgestuurd worden. Ook hier is het belangrijk om methodieken te gebruiken die aansluiten bij de vormingsdag en de groep. Dit kan gaan van een simpele finger throw tot een uitgebreid en diepgaand groeps gesprek.

Om de betrokkenheid hoog te houden is het belangrijk dat iedereen zijn zegje kan doen. Geef iedereen de mogelijkheid om te delen wat hij/zij denkt of wilt. Laat eerst de spontane reacties komen, daarna kan je meer specifieke vragen stellen. Zorg dat ieders mening aan bod kan komen, steun hierbij de stille deelnemers en nodig hen uit om deel te nemen. Vaak trap je als begeleider in de val om de meer mondige deelnemers teveel greep op het groepsproces en de bijsturingsgesprekken te geven. Volg niet automatisch het principe 'de meerderheid wint'. Zoek combinatieoplossingen in plaats van te kiezen voor het een of het ander. Werk aan een win-winsituatie waar iedereen een goed gevoel bij heeft.

In het begin van de vorming ga je meer sturen. Naarmate het proces vordert, kan je meer verantwoordelijkheden en meer ruimte aan jongeren geven. Durf procesgericht te werken: door aandacht te hebben voor het proces en de stappen die jongeren al gezet hebben, motiveer je hen om te groeien. In het begin van het vormingsproces geef je veel ruimte om te experimenteren: het resultaat is op dat moment nog geen prioriteit, naar het einde van het vormingsproces toe werk je meer naar resultaat toe.

3. Bekrachtiging en feedback

De jongeren die aansluiten bij de Krachtmolen hebben meestal een rugzakje. Ze hebben vaak negatieve (school)ervaringen achter de rug en zijn bij aanvang soms achterdochtig en afwachtend. Daarom vinden we het belangrijk om actief en bewust in te zetten op positieve bekrachtiging en feedback.

Doorheen de vormingen proberen we op verschillende manieren aan positieve bevestiging te doen. Door jongeren in hun stretch te plaatsen en hen uit te dagen kunnen we hen **succeservaringen** aanbieden. Het is belangrijk om geen te makkelijke opdrachten of activiteiten doen. Wanneer je iets als vanzelfsprekend en gemakkelijk ervaart, geeft het minder voldoening om het te bereiken. Hierbij aansluitend kunnen kleine acties veel betekenen: een knipoog, een schouderklopje, een kaartje bij een verjaardag...

Op de Krachtmolen maken we gebruik van de Missing Link methodiek waarvan de 'evoluator' een instrument is. Hierbij vullen we om de enkele weken een vragenlijst in om de soft outcome in beeld te brengen. Door deze methodiek krijgen jongeren ook meer zicht op hun sterke punten en maken we de vooruitgang zichtbaar. Het maakt visueel wat vaak slechts een gevoel is.

Naast bekrachtiging is feedback een belangrijk element van een goede begeleidershouding. Wanneer je consequent goede feedback geeft als begeleider, help je jongeren om zich te focussen op hun gedrag en om hun doelen te bereiken. Feedback is een manier om mensen informatie te geven over hun gedrag en over hoe dat gedrag invloed heeft op anderen. Hierbij is het belangrijk op welke manier je dat doet en daarom hebben we vanuit de gesprekken met jongeren en begeleiders enkele tips verzameld:

- Beschrijf wat je ziet of zag gebeuren, zonder waarde-oordeel.
- Smeed het ijzer als het lauw is: wacht niet te lang, doe het ook niet wanneer de gemoederen te verhit zijn.
- Geef feedback over gedrag waar de ontvanger iets aan kan veranderen. Wijzen op tekortkomingen waar de jongere niets aan kan veranderen, leidt tot frustratie.
- Geef specifieke, concrete voorbeelden, spreek niet in algemeenheden.
- Check na je feedback of de ontvanger het wel begrepen heeft zoals je het bedoelde.
- Hou rekening met de noden van de ontvanger van feedback: als iemand heel slecht in z'n vel zit, kan confronterende feedback een averechts effect hebben.

*Er zijn regels maar er kan over gesproken worden, alles wordt in de groep besproken. Als je op school vecht dan krijg je onmiddellijk een stempel, hier wordt er gesproken over waarom je iets gedaan hebt.
- jongere Krachtmolen -*

4. Model-leren

Binnen een project als de Krachtmolen is de groep een essentieel onderdeel. Hierbij zijn er verschillende actoren die invloed hebben op het proces. Vaak is niemand van deze actoren, begeleider én jongere, zich voldoende bewust van het feit dat ze voor iedereen in het proces een 'model' kunnen zijn. Iedereen leert immers ook via imitatie: wat anderen wel of niet doen zegt veel over (on)uitgesproken afspraken, omgangsvormen en regels.

Iedereen kan een model zijn: een begeleider, een individu (uit de groep), de peergroep. Een jongere bekijkt eerst of het effect van het gestelde modelgedrag positief en prettig is. Als dit het geval is, kan het overnemen van dit gedrag kansen met zich meebrengen. Wanneer gedrag duidelijk, gestructureerd en aantrekkelijk gebracht wordt, kunnen jongeren dit overnemen. Een woordje uitleg bij wat je doet als begeleider kan hierbij zeker helpen. Jongeren nemen gedrag sneller over wanneer het 'model' qua leeftijd en geslacht gelijkenis vertoont met de jongere; ook wanneer een model een warm en sympathiek figuur is die een goede relatie heeft met de groep is de kans op model-leren groter. Vervolgens nemen jongeren gedrag over: dit kan bewust zijn, maar vaak ook onbewust.

Als **begeleider** is het belangrijk om bewust om te gaan met je rol als model. Je gedrag tijdens de vorming is heel belangrijk, jongeren pikken veel op van wat je doet, van hoe je naar de wereld kijkt, van je waarden, normen, sociale omgangsvormen, etc. Het kan helpend zijn om je in te leven in hun leefwereld: wat zijn hun interesses, wat is momenteel hip? Jongeren geven ook regelmatig aan dat 'gewoon vriendelijk' zijn en geen leerkrachtje spelen veel voor hen betekent. Door zelf ook succesvol gedrag te stellen tijdens moeilijke situaties gaan jongeren dit ook sneller overnemen. Ze zien dat rustig blijven ook kan en roepen niet nodig is om een ruzie op te lossen. Als 'officiële leider' heb je als begeleider een hoge sociale status. Dit kan helpend zijn maar kan ook voor tegenafhankelijkheid zorgen.

Ik probeer altijd geïnteresseerd te zijn in de leefwereld van de jongeren. Zelf was ik geen grote fan van Nederlandstalige hiphop, maar na samen met de jongeren eens de teksten te bestuderen, begrijp ik beter waarom het hen aanspreekt. Het gaat vaak over zaken die raken en veel voor hen betekenen. - begeleider -

Enkele tips voor model-leren:

- Doe als begeleider mee met de oefeningen.
- Wees authentiek en echt. Jongeren voelen wanneer je niet oprecht bent.
- Tijdens pauzemomenten en buiten de vormingen blijf je model. Wees je hiervan bewust!
- Zet sociaal gedrag in de verf: als een jongere in de groep het heel goed doet, mag je dit gerust in de verf zetten. Jongeren kunnen van elkaar veel leren en een model zijn voor elkaar.

*Ze (de begeleiders) leiden de groep, maar zijn ook onderdeel van de groep. Ze doen zelf mee.
- jongere Krachtmolen*

5. Inzicht

Reflectie is een essentieel onderdeel van jeugd- en vormingswerk. De begeleiding probeert steeds op directe en indirecte manieren inzicht te creëren. Bij reflectie is er aandacht voor het zichtbare gedrag én het onzichtbare (gedachten, inzichten...). Inzicht creëren kan doorheen de hele dag op verschillende manieren:

Een eerste manier waarop we werken aan inzicht op de Krachtmolen, is door te starten met een 'koffiemoment'. Hierbij staan we stil hoe iedereen erbij zit en op welke manier we elkaar kunnen ondersteunen wanneer iemand bijvoorbeeld geen goede dag heeft. Hierna gaan we over naar de planning van de dag. De vraag 'Waarom doen we dit?' is hierbij essentieel. Het is belangrijk dat jongeren inzicht krijgen in de doelstellingen van een activiteit. Deze doelstellingen kunnen bovendien verschillend zijn voor de jongeren. Bijvoorbeeld: Tijdens een kookactiviteit heeft jongere A als doelstelling om door te zetten en niet op te geven omdat hij niet graag kookt. De doelstelling van jongere B kan zijn om samen te werken omdat hij graag alles alleen doet.

Doorheen de vormingen zelf kan je ook op verschillende manieren inzicht creëren. Jongeren hebben in het verleden vaak geleerd dat er maar één juist antwoord is op een vraag terwijl er vaak meerdere antwoorden mogelijk zijn. Het is aangewezen om te blijven doorvragen, om jongeren uit te dagen om hun denken blijvend te **verruimen**.

Jongeren denken vaak in "alles of niets". Woorden zoals altijd, nooit, iedereen, niemand, overal, nergens, alles, niets gebruiken ze snel. Op basis van één ervaring trekken jongeren soms heel snel voorspellende conclusies: "eens zo, altijd zo". Als begeleider kan je jongeren uitdagen om deze manier van denken los te laten, om positief te denken en om minder te veralgemenen. Generaliserende uitspraken komen steeds uit op clichés en vaste definitieën. Om de blokkade "ik ga dat nooit kunnen" te doorbreken, is het belangrijk om activiteiten aan te bieden die een succeservaring garanderen.

Mensen hebben soms de neiging om alles op te splitsen in twee categorieën (dichotoom denken): ze meten hun eigen kwaliteiten met twee maten, goed of slecht. Goed is overduidelijk goed en slecht is héél slecht. Het gevolg hiervan is dat deze mensen zelfbestraffende gedachten ontwikkelen: het is of perfect, of helemaal niets. Als je zo denkt kan je natuurlijk niets "een beetje goed doen", en is er ook geen ruimte om te leren. Spreek jongeren aan als je merkt dat ze dit doen, en blijf hen aanmoedigen om ook de kleine stapjes als positief te zien. Door dit zelf consequent te doen kan je een positieve rol opnemen en kunnen jongeren van jou (model)leren.

Verder is het belangrijk in te zetten op inzicht door regelmatig te reflecteren/evalueren. Dit kan tijdens een activiteit of op het einde van een vormingsdag. Op de Krachtmolen doen we dit minstens een keer per dag. Het zorgt ervoor dat jongeren inzicht krijgen in zichzelf, het

programma en het project. Voor de begeleiding op zijn beurt is inzicht creëren belangrijk om tijdig te kunnen bijsturen naargelang de noden. Reflecteren kan op verschillende manieren en het is belangrijk om regelmatig af te wisselen. 'Active reviewing' is een fijne manier om jongeren betrokken te houden in het reflectieproces. Hierbij maak je gebruik van actieve manieren om een activiteit, moment of dag te evalueren. Voor een begeleider is het belangrijk om een rugzakje vol methodieken te hebben. Op deze manier kan je makkelijk aanvoelen welke methodiek op een bepaalde moment gewenst is. Na een lange intensieve dag is een uur 'pratend reflecteren' vaak te vermoeiend. Een korte reflectie en actieve reflectie is dan meer aangewezen, bijvoorbeeld een standbeeld met je lichaam vormen.

Begeleider X kan goed mensen inschatten en lezen, observeren en er op inspelen. Een van de weinig mensen die ooit iets van mij vanzelf wist zonder dat ik het moest zeggen. - jongere Krachtmolen -

Afstand – nabijheid

Binnen het vormingswerk en de hulpverlening is het spanningsveld tussen afstand en nabijheid een bekend thema. Voor veel begeleiders is het een constante evenwichtsoefening dat geen zwart wit verhaal is. Vanuit verschillende gesprekken met jongeren, begeleiders en partners, is er een eigen kijk op dit thema ontstaan.

Nabijheid kan op verschillende manieren ingevuld worden waarbij zowel letterlijke als figuurlijke invulling belangrijk is. Letterlijke nabijheid zien we als het fysiek aanwezig zijn, maar ook het maken van oogcontact, een aanraking, hand, schouderklopje of dikke duim horen hierbij. Figuurlijke nabijheid gaat voor ons over een open houding, begrip en empathie opbrengen, echt luisteren en betrokken zijn.

Afstand wordt vaak als het tegenovergestelde gezien en bijgevolg als eerder negatief ervaren. Toch zien we afstand als een essentieel onderdeel binnen de begeleidershouding. Een goede begeleider kan niet enkel goed luisteren, maar ook op de juiste momenten ruimte geven. We zien afstand als het correct aanvoelen én respecteren van elkaars grenzen.

Het is niet evident om een goede balans te vinden tussen deze afstand en nabijheid. Het is ook geen vaststaand gegeven maar hangt af van verschillende factoren. Binnen een relatie zijn verschillende personen betrokken en daarom moet er met respect omgegaan worden met ieders grenzen, die van de jongeren, begeleiding en supporters. Daarbij liggen ieders grenzen ergens anders en kan de een regelmatig een goed schouderklopje gebruiken terwijl de ander lichamenlijk contact niet fijn vindt.

Het is een constante evenwichtsoefening waarbij communicatie voor ons centraal staat. Het is belangrijk uit te spreken waar jouw grenzen liggen, wat je wel en niet fijn vindt, waar je nood aan hebt in moeilijke momenten. Tijdens de groepsvormingen focussen we regelmatig op 'de persoonlijke handleiding'. Het is een manier om elkaar beter te leren kennen, wat zijn wiens waarden en normen en wanneer worden deze overschreven, hoe ga je om met iemand die boos, verdrietig of bang is... Tijdens deze vormingen doen niet enkel de jongeren, maar ook de begeleiders mee. Ze zijn immers ook deel van het project een geen emotionele robots met een beperkte gebruiksaanwijzing.

Uit eigen ervaring gaan begeleiders soms ook te ver in de nabijheid en respecteren ze hun eigen grenzen niet. Ze willen dat jongeren hen altijd ('s avonds, in het weekend, tijdens de vakantie) kunnen bereiken want 'ze hebben niemand anders'. Zelfzorg is hier een eerste belangrijk puntje. Daarnaast mogen we het probleemoplossend vermogen van jongeren niet onderschatten. Ze zijn vaak in staat de moeilijkste situaties door te komen. Bij deze enkele tips om hiermee om te gaan:

- Communiceer open over je eigen grenzen: Wanneer mogen jongeren je wel/niet contacteren? Wat gaat voor jou te ver? Wat zijn jouw allergieën?
- Maak afspraken met jongeren rond bereikbaarheid buiten de werkuren. In een moeilijke periode kan je bijvoorbeeld afspreken dat je bereikbaar bent tijdens deze momenten. Je kan ook, als dit binnen jouw grenzen ligt, afspreken dat je in een weekend op bepaalde momenten je werksgsm checkt en zelf beslist om te reageren op iets indien je inschat dat het belangrijk is.
- Betrek en activeer het netwerk van de jongeren zoveel mogelijk. Laat hen hier actief over nadenken: Bij wie kan ik terecht bij problemen? Hoe kan ik hen bereiken? Hoe kan ik hen betrekken?
- Probeer jezelf overbodig te maken 😊

Een begeleider die goed kan bemiddelen is belangrijk. Ze (toenmalige begeleider) heeft ons samen kunnen brengen, onze goede punten naar boven kunnen halen. Aanpak is belangrijk. Elke begeleider heeft een andere persoonlijkheid. Vaste begeleider is belangrijk. Als er een goede basis is, is het niet erg als er meerdere begeleiders zijn. - jongere Krachtmolen -

4.3. Doelgroep

Eigenschappen van de doelgroep

Tot de opstart van het Cera-rubiconproject was de minimumleeftijd voor de Krachtmolen 18 jaar. Vanuit de probleemstelling van jongeren in de transitieleeftijd en de samenwerking met de Oever werd deze verlaagd naar 16 jaar. Aangezien dit best een grote aanpassing was, hebben we het effect hiervan naderbij bekeken. Sinds september 2018 zijn verschillende jongeren jonger dan 18 jaar gestart bij de Krachtmolen. Dit bleek, in vergelijking met jongeren ouder dan 18 jaar, minder evident voor zowel de jongere als de groep. Volgende puntjes werden aangegeven door de jongeren en begeleiders:

- Jongeren onder de 18 jaar hebben nog leerplicht waardoor het project vaak een sterk verplichtend karakter heeft. Aanwezigheden en gedrag moeten worden doorgegeven om in orde te blijven en dit past niet volledig binnen onze visie. In verhouding met jongeren ouder dan 18 jaar was er meer sprake van weerstand en minder sprake van intrinsieke motivatie. Voor een jongere was het bijvoorbeeld de laatste kans vooraleer hij naar een gemeenschapsinstelling moest gaan. Op deze manier is het project een straf en geen kans.
- Jongeren in de groep gaven aan dat ze het soms moeilijk hadden met de weerstand van andere jongeren. De focus lag hierdoor soms meer op het blussen van brandjes en minder op inhoudelijke vormingen.
- Jongeren onder de 18 jaar gaven aan dat ze de vormingsdag op woensdag niet goed vonden. Op woensdagnamiddag konden ze immers afspreken met vrienden.
- De leefwereld van iemand van 16 jaar en iemand van 26 jaar kan sterk verschillen. Afhankelijk van de samenstelling van de groep en hun interesses kan een persoon meer of minder aansluiting vinden.

Jongeren met een jongere leeftijd zitten nog in het schoolsysteem, eenmaal uit school weet je dat je op je eigen benen staat, je moet zelf initiatief nemen en bent met andere zaken bezig. – jongere Krachtmolen -

Uit de besprekingen rond de uitbreiding van de leeftijd kwam naar voren dat het vaak geen objectieve gegevens, zoals leeftijd of culturele achtergrond, zijn die bepalen of een persoon wel of niet gebaad is met het project. Om deze reden besloten we om een analyse te maken van de Krachtmolenjongeren die we de afgelopen jaren hebben bereikt. Hierin betrekken we zowel de achtergrondinformatie als uitstroomgegevens om een duidelijk beeld te krijgen over de bereikte doelgroep. De analyse hiervan is terug te vinden in volgende infographic.

Profiel Krachtmolen jongeren

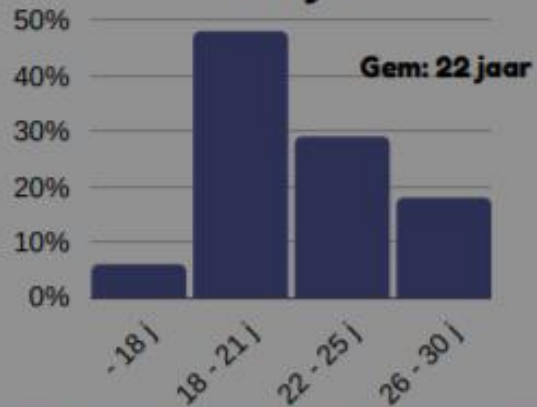
geslacht

66%

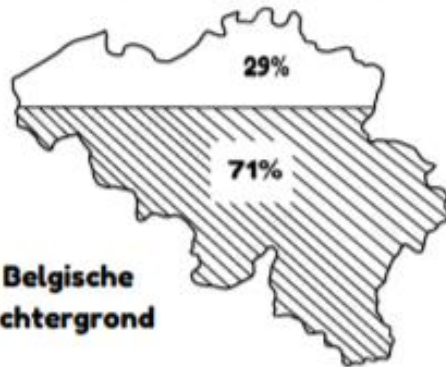
34%

leeftijd

culturele achtergrond

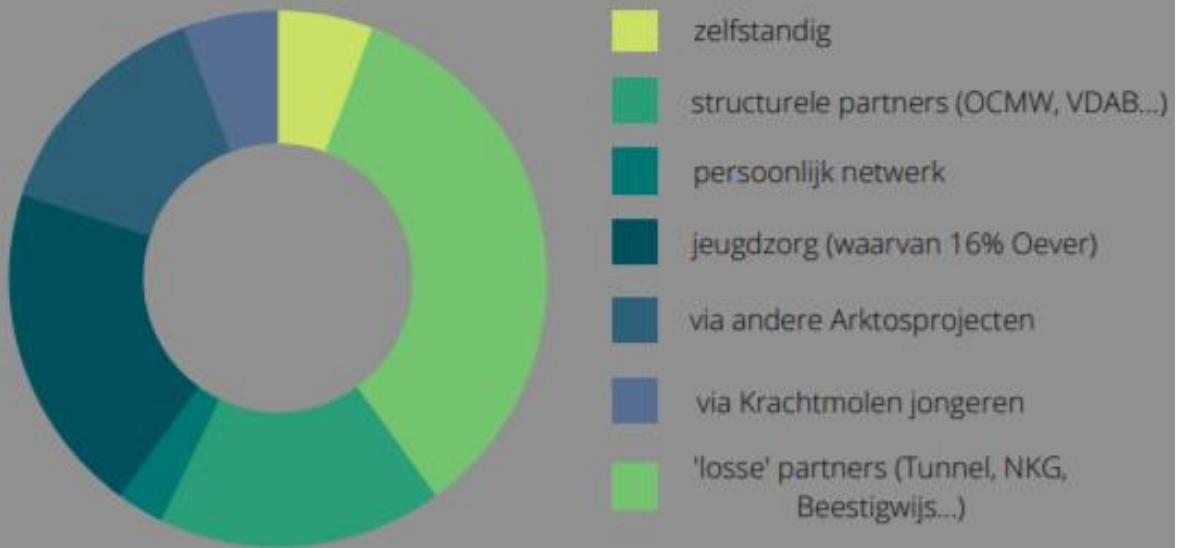
niet-Belgische achtergrond

woonplaats

Hoe zijn de jongeren bij de Krachtmolen terecht gekomen?

Doorstroom

Helpende elementen

Naast deze infographic maakten we een visuele voorstelling van de elementen die in gesprekken door jongeren werden aangehaald waarvan werd aangegeven dat ze kunnen bijdragen tot een positief traject.

Hierbij was 'openheid' het belangrijkste element. Deze openheid kan ten opzichte van verschillende zaken zijn, maar is voor alle jongeren essentieel. 'Nieuwsgierigheid' werd hierbij vaak als gelijkaardig element aangehaald. Uiteraard zullen er altijd jongeren zijn waarvoor deze 'openheid naar...' beangstigend of bedreigend is. Door een veilige omgeving te creëren waarbij iedereen op zijn/haar eigen tempo kan gaan, kan elk minustukje openheid uitgroeien naar het grijpen van kansen.

Naast deze openheid werden goesting en engagement vaak aangehaald. Goesting om ergens in te stappen wat misschien eng of onbekend is, en het engagement om het eigen traject met beide handen vast te nemen en zo ruimte te kunnen maken voor verandering. Zoals eerder vermeld, gaven de jongeren aan dat de uiteenlopende leeftijden ervoor zorgden dat jongeren soms minder voeling met elkaars leefwereld hadden. Aangezien de bereikte jongeren veelal op eigen benen stonden en de gemiddelde leeftijd 22 jaar is, formuleerden de jongeren dit als 'maturiteit'. Hiermee bedoelen we dat de Krachtmolen misschien niet het beste project is voor jongeren die nog niet bezig zijn met zelfstandig wonen, op eigen benen staan of andere thema's die gelinkt zijn aan jongeren in de transitieleeftijd en ouder.

Doelgroep bereiken

In het project gaan we op verschillende manieren aan de slag om de jongeren te kunnen bereiken. In de eerste plaats doen we dit via de meer **traditionele wegen**, zoals het drukken en verspreiden van flyers, een projectfiche op de website, het project toelichten bij lokaal netwerk (o.a. OCMW, de Tunnel, CLB's...) en het toelichten op de verschillende teams van Arktos en de Oever. Hierbij proberen we enerzijds het (professionele) netwerk en mogelijke supporters van de jongeren te bereiken. Anderzijds proberen we de jongeren ook rechtstreeks te bereiken door flyers te verspreiden waar ze regelmatig komen (bv. Halte 24, Jongeren Advies Centrum (JAC), vrije tijdsinitiatieven...) en via social media.

Hiernaast spenderen we doorheen de vormingen aandacht aan het naar buiten brengen van het project via **social media**. Zowel de begeleiders als de jongeren posten regelmatig een foto van een vormingsdag met een leuk tekstje. In het voorjaar van 2020 was er een jongere die zich hier erg graag mee bezig hield en zo 'hoofd van social media' werd.

Sinds de start van het Cera project zijn we gaan nadenken over alternatieve manieren om jongeren meer rechtstreeks te kunnen bereiken. We merkten immers dat ze zelf zelden de weg naar de Krachtmolen vonden. Met de ondersteuning van Cachet vzw hebben we besloten om vanaf 2019 in te zetten op het **bezoeken van leefgroepen** van de Oever om de Krachtmolen voor te stellen. Hierbij hadden we twee grote voorkeuren. Allereerst wilden we het project steeds aan de jongeren van de leefgroepen zelf toelichten in plaats van enkel aan de begeleiding. Hiernaast wilden we steeds jongeren van de Krachtmolen zelf betrekken zodat ze hun eigen ervaringen konden delen. We merkten dat bij bezoeken waar we het project toelichtten aan de jongeren zelf én met onze jongeren erbij, er meer nieuwe jongeren wilden opstarten.

Om deze vorm van bekendmaking te optimaliseren, heeft Cachet vzw met hun jongeren besproken op welke manier we dit het best zouden doen. Volgende aanbevelingen en tips nemen we heel graag mee:

Vorbereiding:

- Zorg ervoor dat de afspraak tijdig wordt gepland en duidelijk wordt gecommuniceerd naar de jongeren van de leefgroep. Zo wordt hun geplande vrije avond niet ingepalmd door een onverwachte toelichting.
- Communiceer op voorhand en bij aanvang dat de toelichting niet verplicht is.
- Plan het liefst op een avond na het avondeten.

Aanpak:

- Zet in op verbinding, begin niet gewoon je uitleg. Kijk iedereen aan, stel jezelf voor, vraag naar ieders naam.
- Jongeren vinden het belangrijk dat er geen stijve té serieuze uitleg volgt. Ze hebben een voorkeur voor authenticiteit en iemand die spontaan en gepassioneerd vertelt.
- Doe niet enkel een gewone uitleg. Probeer het actief te maken met stellingen, interactieve spelletjes...

In het voorjaar van 2020 merkten we dat de groep het maximum van acht actieve deelnemers had bereikt. We besloten om te werken met een **wachlijst** om jongeren die wilden opstarten vlot terug te kunnen bereiken. In deze periode besloten we eveneens om geen nieuwe bezoeken aan leefgroepen of andere plaatsen te plannen om een verdere uitbreiding van de wachtlijst tegen te gaan. We merken dat dit geen evidente zaak is om mee om te gaan. Je weet immers nooit op voorhand hoeveel jongeren er op een bepaalde moment zullen zijn en wanneer deze zullen doorstromen. Het is daarom belangrijk om dit kort op te volgen en tijdig acties te ondernemen. We merken eveneens dat we in het derde jaar van het project minder inspanningen moeten doen om jongeren te bereiken. De bekendheid van het project is zoals verwacht gegroeid.

4.4. De groep als coach

Binnen de Krachtmolen trachten we de groep optimaal in te zetten. Dit houdt onder meer in dat de begeleiders niet alles zelf bepalen maar er zoveel mogelijk vertrekt vanuit de jongeren. De groep en de vormingen zijn het uitgangspunt en jongeren worden elkaars coach en versterken elkaar in hun traject. Vanuit de gesprekken en interviews blijkt dat het groepsgebeuren ook voor de jongeren en supporters belangrijk is. Volgende zaken komen hierbij aan bod.

Met een groep kan je meer bereiken dan individueel. In de X-begeleiding wordt gepusht om alles individueel te doen; eigen huis, eigen job, eigen tuin, eigen opleiding. In groep vallen dingen zoveel beter mee. Iemand heeft een probleem, dan wordt dit in de groep gegooid en dan kan er samen over gepraat worden. Ik was helemaal weg en dan heeft de groep mij geholpen om op de grond te komen. - jongere Krachtmolen -

Belang van groepsdynamica en kennismaking

Wanneer een nieuwe jongere in de groep komt, wordt er uitgebreid aandacht besteed aan kennismaking tussen deelnemers, begeleiding en supporters. Dit is een essentieel onderdeel in het groepsgebeuren. Wanneer een groep verandert, verandert het groepsproces zonder twijfel ook. Door voldoende aandacht te besteden aan kennismaking kan een groep vaak snel een bestaande positieve dynamiek terug oppakken. Een nieuwe deelnemer voelt zich hierdoor vaak ook sneller een deel van de groep. Je leert elkaar vlotter kennen.

De eerste dag dat ik hier kwam was een moeilijke dag, je weet van niets, ik moest beginnen aan een levenslijn, begon te tekenen en toen kreeg ik complimenten over mijn tekenen. Ik had een gesprek met een andere jongere en rolde er zo voorzichtig in, ik heb me niet lang een buitenstaander gevoeld. - jongere Krachtmolen -

De begeleiders gebruiken vaak het schema in bijlage 4-5 om de groepsprocessen in kaart te brengen. Het kan in moeilijke periodes helderheid scheppen en ondersteunen om een positief groepsklimaat te bekomen. Het schema leert eveneens dat zaken zoals conflict en discussies normaal zijn in een groepsgebeuren en niet krampachtig vermeden moeten worden. Ook de rol van de begeleider, de focus van de vormingen en reflectie worden in dit schema in relatie tot de groepsprocessen behandeld.

Uiteraard is het niet mogelijk om een nieuwe jongere uitgebreid en diepgaand kennis te laten maken met alle betrokkenen van het project. Uitgebreide kennismaking tussen de deelnemers, begeleiders en nieuwe jongeren is vanzelfsprekend, maar bij occasionele personen en supporters ligt dit anders. We proberen toch iedereen zo snel mogelijk met elkaar in contact te laten gaan door bijvoorbeeld samen even naar een supporter te wandelen en namen uit te wisselen.

Iedereen heeft zijn goede en minder goede punten. Als groep kan je makkelijker de sterke punten laten gelden. Je hebt dingen die je niet graag doet, je kan meer inspelen op ieders talent en kracht. Aan je mindere kanten kan je werken op een minder geforceerde manier, er is meer tijd voor. - jongere Krachtmolen -

Kracht van diversiteit

De doelgroep van de Krachtmolen is erg breed. In principe is iedereen welkom en is de enige exclusiefactor leeftijd. Zoals je in de infographic van de doelgroep kan zien, is de groep erg divers. De leeftijd gaat van 16 tot 30 jaar, er is een mix van vrouwen en mannen en er zijn ook deelnemers met verschillende culturele achtergronden. De achtergrond, problematiek en levensfase van elke jongere is ook heel anders.

Binnen de meeste projecten zijn er diverse uitsluitings/deelnemecriteria zoals opleidingsniveau, financiële draagkracht, problematiek of verplichte ondersteuning van een dienst. Doordat iedereen welkom is worden het traditionele hokjes denken doorbroken.

Ondanks dat deze diversiteit soms voor botsingen zorgt, is het voor iedereen vooral een grote meerwaarde. Jongeren geven aan dat ze met mensen in contact komen die ze in het dagdagelijkse leven nooit zouden leren kennen. Ze leren omgaan met het 'anders zijn' en leren kritisch te kijken naar (voor)oordelen. De jongeren leren ook enorm veel van elkaar. Ze hebben allemaal een rugzak vol ervaringen die ze kunnen gebruiken om anderen te ondersteunen die in een gelijkaardige situatie zitten.

Wees er bewust van dat dit ook een minder positief effect kan hebben. Er worden niet enkel positieve zaken besproken en negatieve coping mechanismen worden soms uitgewisseld. Probeer de heersende onderwerpen en thema's op te vangen en hier op in te spelen.

Ik heb geleerd om geduld te hebben, met andere mensen leren omgaan, vb mensen met autisme of die teveel discussiëren, daar kon ik vroeger niet mee om gaan. Dat heb ik nu geleerd. ... Ik ben gestopt met school omdat ik bij mensen op school zat die raar waren, maar je moet leren samenwerken met mensen die bij je zitten. Het is OK nu dat ze anders zijn. L en D zijn bezig met computers, daar ben ik niet mee bezig. Vroeger zou ik me er niet mee ophouden, maar nu sta ik daar voor open. Mijn vriendengroep is groter geworden. - jongere Krachtmolen -

Goesting als uitgangspunt

De jongeren geven aan dat ze graag naar de Krachtmolen komen. Voor hun is het stukje 'goesting' van essentieel belang. Iedereen komt er met een minimummotivatie, ook al is deze vanuit een semiverplichting. Soms moeten jongeren vanuit een begeleidende dienst zoals het OCMW, VDAB of school een zinvolle dagbesteding zoeken. Ze zijn dus verplicht om iets te doen, maar geven aan dat het feit dat ze kunnen kiezen het verschil maakt.

Jongeren geven ook aan dat de openheid hierrond helpend is. Ze weten bij aanvang dat als het project niets voor hen blijkt te zijn, ze niet verplicht worden om te blijven.

In het opvanginitiatief moet iedereen op zoek naar drie dagen dagbesteding per week. Krachtmolen is daarbij een mogelijkheid maar de meesten kiezen voor vrijwilligerswerk. Ik vond dat heel goed dat ik niet naar hier moest komen en dat ik, als het niks voor mij zou zijn, altijd kon stoppen. Er zijn er bij ons voor wie dit echt niet zou werken omdat ze niet willen werken aan zichzelf. - jongere Krachtmolen -

Je moet inzien dat het je verder helpt. Je moet meer met een open kijk komen. Als je tegen je zin hier zit is het niet makkelijk om hier te blijven. - jongere Krachtmolen -

Iedereen heeft een semi-keuze gemaakt om naar hier te komen. We konden ook kiezen om iets anders te doen. We merken dat degene die verplicht werden om te komen, meer weerstand hadden en gaandeweg ook voor iets anders hebben gekozen. - jongere Krachtmolen -

De jongeren maken zelf een klik en komen op die manier verder in het leven. In deze levensfase. Nu staan ze op het kruispunt, ze kunnen twee wegen kiezen om te bewandelen. - supporter -

Belang van een goede en veilige sfeer

Bij de bevragingen van de jongeren, komt 'een goede sfeer' steeds naar voren bij de vraag wat belangrijk is voor hen. Omdat een 'goede sfeer' nogal vaag is, zijn we hier dieper op ingegaan.

Jongeren benoemen het ochtendritueel als belangrijk moment van een dag. Wanneer ze aankomen, staan de koffie, thee en koekjes klaar. Tijdens dit moment staat ontmoeting centraal. Er wordt voldoende tijd genomen om met elkaar in gesprek te gaan en jongeren brengen spontaan hun verhaal. Anderen pikken er op in en geven advies en tips. Iedereen luistert en gaat respectvol om met ieders inbreng. Tijdens dit moment wordt vaak in gesprek gegaan rond een bepaalde vraag, bv Welk topmoment heb je vorige week beleefd? Wanneer zal je met een goed gevoel naar huis gaan?

Ook andere informele momenten worden als belangrijk beschouwd. Jongeren vinden het belangrijk om voldoende pauze te hebben om elkaar op een andere manier te leren kennen. Momenten zoals samen de afwas doen of een ritje in de auto zijn informele momenten die zeer veel kunnen bijdragen aan een positieve groepsfeer.

De jongeren hebben ervoor gekozen om met elkaar te communiceren via een Whatsappgroep. Deze wordt niet enkel gebruikt om praktische zaken af te toetsen, maar de jongeren delen hier ook andere zaken: een moeilijk moment, een foto van een leuke uitstap... Op deze manier wordt de verbinding ook buiten de vormingen behouden.

4.5. Activiteiten en vorming

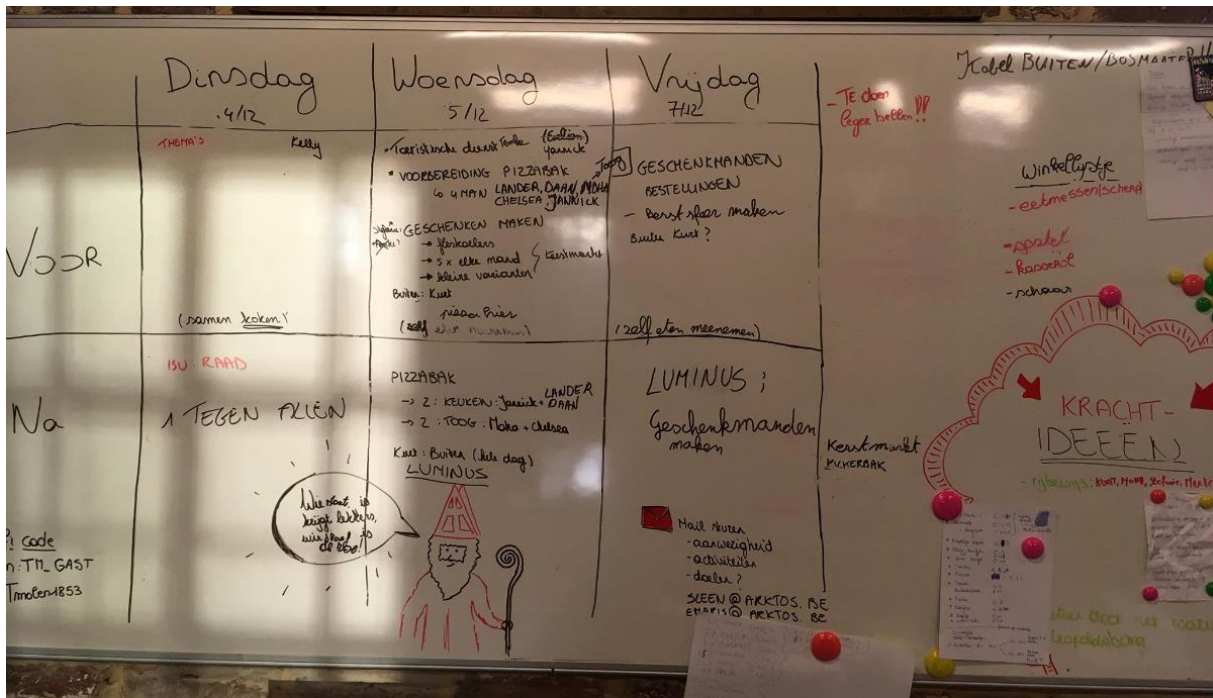
Wat betreft de aanpak en inhoud van de groepsvormingen werden uit de gesprekken verschillende zaken aangehaald.

Een eerste thema is eerder praktisch en gaat over de dagen en uren van de vorming. Doorheen de drie jaren is geëxperimenteerd met verschillende dagen en uren voor de vorming. Hieruit kunnen we meenemen dat er idealiter drie vormingsdagen zijn aangezien jongeren aangeven dat twee eerder weinig is in kader van zinvolle dagbesteding. Woensdag wordt als een minder goede dag ervaren omdat de jonge jongeren dan vaak afspreken met vrienden die nog naar school gaan. Verder raden we aan om de vormingsdagen te verspreiden over de week heen. De jongeren geven aan dat 10u het ideale uur is om te starten. Zo hebben ze niet de drukte van de ochtendspits en moeten ze niet te vroeg opstaan. Het is met andere woorden het ideale uur om jongeren niet te doen afhaken en ze toch uit te dagen om op tijd op te staan.

Tijdens de eerste twee werkjaren van het project was er een aanbod van drie vormingsdagen per week. In het derde werkjaar werd dit omwille van personeelsinzet verlaagd naar twee dagen. Zowel de jongeren als de supporters en begeleiders merken dat drie dagen per week de voorkeur heeft. Het zorgt voor meer continuïteit en een volle weekinvulling.

Eigenaarschap is het centrale uitgangspunt binnen het project. Dit betekent dat jongeren o.a. samen de planning, structuur en groepsregels bepalen. Ook de inhoud van de vormingen wordt vanuit de jongeren in samenspraak met de begeleiding vorm gegeven. Er wordt samen gekeken wat aanwezige thema's zijn, wie een passie of interesse wil delen, waar nog vragen of moeilijkheden rond zijn etc. Jongeren organiseren ook zelf de evenementen en bereiden bijvoorbeeld ook de stuurgroep voor.

Dit eigenaarschap uit zich eveneens in het gezamenlijk plannen van de vormingsdagen. In het begin van de week werd de vorige week geëvalueerd en werkten we samen aan de **weekplanning**. Hierbij werd rekening gehouden met 'moetjes' (bv. arbeidsgerelateerde taken op de locatie) en de doelstellingen van de deelnemers en de groep (bv. werken aan verbondenheid). Deze werden vervolgens in het weekschema opgenomen. De jongeren ervaren dit positief omdat ze een overzicht hebben van de week, het biedt structuur en zekerheid. Ook leuke extra's zoals een verjaardag of de beurtrol om te koken en af te wassen kunnen hier in opgenomen worden.

De **inhoud van de groepsvorming** wordt vorm gegeven met de focus op verbinding. Er wordt vanuit de noden en doelstellingen gewerkt, maar ook zaken zoals toekomstperspectief komen aan bod. Vorig jaar was het thema (zelf)vertrouwen bijvoorbeeld erg aanwezig in de groep. Er werd besloten hier enkele weken bij stil te staan waarbij we startten met oefeningen rond weerbaarheid en andere methodieken rond (zelf)vertrouwen. Als laatste activiteit gingen we muurklimmen waar bij zowel vertrouwen in de ander (beveiligen) als vertrouwen in jezelf (ik kan dit) essentieel zijn.

Het aanbod van **arbeidsgerichte activiteiten** is eveneens een belangrijk stuk in het project. Jongeren geven aan dat ze het fijn vinden te kunnen proeven van verschillende taken, gaande van hulp bij grote evenementen en een pizzabak tot het rapen van takken en groenonderhoud. Op deze manier leren ze ook nieuwe interesses en verborgen talenten kennen. Jongeren geven ook aan dat ze hierdoor leren doorzetten ondanks dat ze iets niet fijn vinden. Het gevoel toch iets af te maken ondanks tegenzin wordt als erg belangrijk ervaren.

- o Vb'en: geschenkmantelen maken, bessen plukken, appels plukken, pizzabak ondersteunen, confituurpotten plakken, kaas halen, groenonderhoud, wandelen met ezels (ezel heeft een eigen wil. Dus het oefenen van geduld en jezelf niet opdringen kwam hiermee sterk naar boven).

Ik heb tijdens het projectje rond de geschenkmanden een grote interesse gevonden. Ik heb de administratie en boekhouding op mij genomen en dat was echt tof. Hierdoor heb ik kunnen samenwerken met andere vrijwilligers en ik kreeg daar veel leuke complimenten van. Ik denk dat ik misschien wel iets administratief als job zou willen doen, dat had ik vroeger nooit gezegd. - jongere Krachtmolen -

Het wandelen met de ezels vind ik niet zo tof, maar dat weet iedereen wel. Toch vind ik het nu wel sjiek van mezelf dat ik toch meedoe. Vroeger zou ik gewoon vertrokken zijn als iets mij niet interesseert.

- jongere Krachtmolen -

Met de ezels gaan wandelen is bijzonder. Een ezels heeft een eigen wil en loopt niet zo makkelijk mee. Je moet geduld hebben, dat leer je wel met de ezels. Jezelf opdringen geeft niet altijd het beste resultaat.

- jongere Krachtmolen -

Op andere plaatsen wordt niet gewerkt aan je persoonlijkheid, enkel gefocust op werk maar niet waarom het moeilijk is om te solliciteren. - jongere Krachtmolen -

Het feit dat de jongeren **iets kunnen betekenen voor anderen** wordt als waardevol ervaren. Tijdens de groepsvormingen worden verschillende activiteiten ondernomen om anderen te ondersteunen of ergens een steentje bij te dragen. Enkele voorbeelden: geschenkmanden maken, wandelen met de ezels, pizzabak ondersteunen... Jongeren geven aan dat de bedankjes, glimlachen en gesprekken bijdragen aan een goed gevoel van iets te kunnen betekenen, van belangrijk te zijn, van voldoening.

De plek is mooi maar ook de samenwerking met de Tuiltermolen is bijzonder. Wij helpen mee aan de activiteiten die hier zijn, ieder doet zijn eigen taak, je werkt in een eigen team. Het doet goed dat je iets doet voor andere mensen, dat voelt goed. Ook omdat de stoker van dienst ziek is geworden zijn X. en ik opgeleid als stoker. Dus buiten de uren van de krachtmolen worden we soms gevraagd om te stoken, krijgen we pizza, een drankje en eten we samen met de vrijwilligers. - jongere Krachtmolen -

Ze (de jongeren) zijn waardevol. Een goeiedag en een complimentje helpt om jongeren te laten openbloeien. M lacht nu en in het begin was dit niet. - supporter -

Tijdens het tweede projectjaar startten we met het concept '**krachtprojecten**'. Een krachtproject vertrekt vanuit de interesses, talenten en passie van een of meerdere jongeren. Ze bepalen zelf de inhoud en vorm van de projecten en mogen er op regelmatige basis aan werken. Jongeren geven aan dat het hen voldoening geeft om ook met hun eigen ding bezig te kunnen zijn. Enkele voorbeelden van krachtprojecten:

- Fotozoektocht op de site
- Rap over de krachtmolen
- Website ontwerpen over het project met alle krachtprojecten
- Pizaoven leren stoken
- Vogelkastjes maken
- Geschenkmanden
- Studeren voor theoretisch rijbewijs
- ...

Vorming in tijden van Corona

In 2020 heeft het Coronavirus de hele wereld even stil doen staan. Ook de wekelijkse vormingsmomenten van de krachtmolen mochten niet meer doorgaan waardoor we op zoek moesten gaan naar creatieve oplossingen. In plaats van twee dagen groepsvorming per week, was er plots niets meer (verbod op groepsbijeenkomsten) en dit was voor veel jongeren niet evident. Ook hun andere dagbesteding viel gedeeltelijk of volledig weg waardoor er veel tijd was om na te denken en te piekeren.

De begeleiders van de Krachtmolen hebben hiervoor hun hoofden bijeen gestoken om toch nog iets te kunnen betekenen. In de eerste plaats organiseerden we bij het begin van de lockdown elke week enkele groepsvormingen via videocall. We merkten dat dit na enkele weken een hele uitdaging werd doordat meer en meer jongeren afhaakten. In de individuele contacten merkten we verschillende redenen hiervoor: te druk thuis met zusjes en broertjes, slechte internetconnectie, moeilijk om zichzelf te motiveren, geen nood... Maar toch gaf ook elke jongere aan dat ze niets om handen hadden, zich verveelden en gefrustreerd werden van de maatregelen.

We besloten om een aanvullend aanbod uit te werken waarbij de jongeren zelf konden kiezen op welke moment ze aan iets zouden werken. Elke week kregen ze drie opdrachten doorgestuurd: een individuele opdracht, een challenge en een vraag van de dag. We hebben niet iedereen bereikt met dit aanbod, maar elke jongere die er iets aan heeft, is er eentje 'gewonnen'.

Naast de videocalls trachtten we de jongeren ook individueel regelmatig te contacteren. Via telefoongesprekken en berichtjes op Facebook en Whatsapp hadden we regelmatige gesprekken om het welbevinden af te toetsen, een gewoon praatje te slaan of al bepaalde stappen te zetten. Vanaf wanneer de maatregelen het toelieten, gingen we ook regelmatig één op één wandelen met de jongeren.

Het terug opstarten van de wekelijkse groepsvormingen was in juni 2020 nog steeds niet toegelaten waardoor we besloten om de knoop door te hakken en de opstart uit te stellen tot het najaar. De groepsvorming wordt in de zomer immers sowieso even op pauze gezet. De deelnemers werden individueel verder opgevolgd in deze periode en konden deelnemen aan een halve dag groepsvorming per week van een ander project.

4.6. Actieve vorming / ervaringsleren

In dit project kiezen we resoluut voor de methodiek 'Actieve vorming'. Binnen deze methodiek gelden een aantal uitgangspunten:

Bij het gebruik van actieve vorming is de **groep steeds het uitgangspunt**.

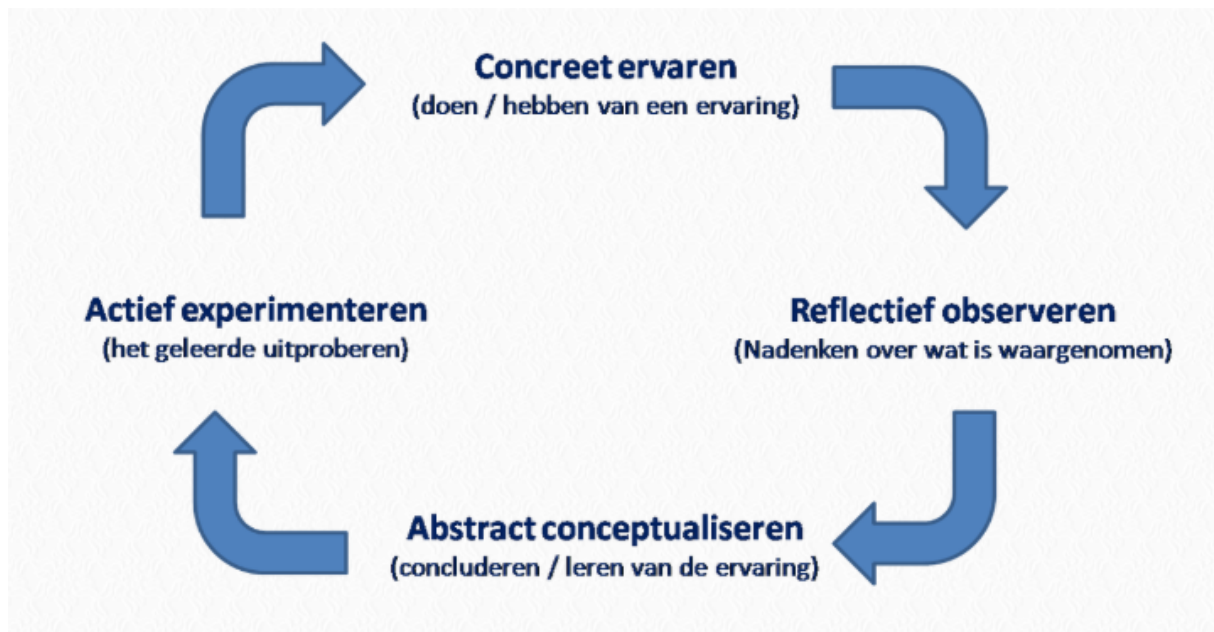
De gebruikte werkvormen zetten de jongeren aan tot **reflectie** over hun eigen situatie, hun eigen gedrag, hun eigen ontwikkelingen.

De werkvormen **zetten de jongeren aan tot leren** en willen een **veranderingsproces** bij de jongeren stimuleren.

Bij de keuze van de werkvormen staan de **leefwereld en interesses** van de jongeren centraal. Aan de slag gaan vanuit Actieve vorming vraagt een min of meer actieve deelname van de jongeren. De **betrokkenheid** is liefst zo groot mogelijk.

Binnen de methodiek Actieve vorming past het ideeëngoed uit ervaringsleren en informeel leren.

Ervaringsleren (Kolb) gaat ervanuit dat je **reflecteert** na het uitvoeren van een opdracht. De resultaten van de reflectie worden gegeneraliseerd en teruggekoppeld. Dit is een steeds weerkerende cirkel.

Bij informeel leren schept de vormingswerker de voorwaarden door ervaringen, informatie en gebeurtenissen aan te bieden. Om het leren te stimuleren, is de link **tussen de activiteiten die je doet en de leefwereld en interesses van de jongeren** erg belangrijk. Doelstellingen en activiteiten leg je dan ook bij voorkeur in gezamenlijk overleg met de jongere vast.

4.7. Projectinfrastructuur

Het bestaande project

Voor de uitvoering van het project wordt een lokaal voorzien op de Tuiltermolen, vlakbij de abdij-site van Herkenrode. Dit is de hoofdlocatie voor het gehele project en is omringd door natuur. Er komen verschillende wandelroutes voorbij de locatie en achteraan is een wijds zicht op de velden te zien.

Zowel de groepsvormingen als de individuele gesprekken gebeuren op de Tuiltermolen. In onderling overleg kan er met de jongere beslist worden om een individueel gesprek ergens anders te organiseren. Ook groepsvormingen worden occasioneel op een andere locatie georganiseerd (bv. grote kookactiviteit, uitstappen en bezoeken...)

Tuiltermolen is bereikbaar met het openbaar vervoer vanuit het station in Hasselt.

Dit project is bijzonder geworden. Er is niet overal een boer en een pizza-oven, natuur,... Dit is uniek. Je kan het ergens anders organiseren maar niet repliceren. - supporter -

Aspecten die volgens ons erg belangrijk zijn bij het opzetten van een nieuwe Krachtmolen

Uit de gesprekken met de jongeren komt steeds naar voren dat de locatie een belangrijk onderdeel is van het project.

Allereerst worden de **rust en de natuur** op de locatie als belangrijkste punten ervaren. Ondanks dat de jongeren aangeven dat ze graag in een stad wonen, snel bij alles zijn en op stap kunnen gaan, appreciëren ze dit enorm. Jongeren vinden hier hun rust, het biedt mogelijkheden voor activiteiten, we kunnen samen gaan wandelen of activiteiten doen met de dieren op de site.

De jongeren geven aan dat ze blij zijn met hun **eigen lokaal**. Ze bepalen zelf de inkleeding en veranderen dit ook regelmatig wanneer ze het beu zijn. Hierdoor voelen ze zich ook helemaal

op hun plaats, het is hun veilige en fijne plekje. Bovendien hoef je niet na elke vormingsdag op te ruimen en kan je 'resultaten uit de vormingen ophangen in het lokaal (bv. levenslijnen, krachtquotes, kunstwerkjes...).

Er wordt eveneens aangegeven dat een locatie waar **verschillende activiteiten** mogelijk zijn een meerwaarde is. De jongeren kunnen op eenzelfde locatie aan verschillende interesses en behoeftes voldoen. Op de site van de Tuiltermolen kunnen we volgende activiteiten doen:

- a. Taken in groenbeheer
- b. Onderhoud van de site
- c. Klusjes op de site
- d. Projectjes, zoals bijvoorbeeld banken uit pallethout, etc.
- e. Naar de markt gaan met producten van de Herckenrode-abdij
- f. Geschenkmanden maken met producten van het huis
- g. Pizzabak ondersteunen
- h. Binnen klusjes doen
- i. Koken
- j. ...

Ik vind het echt een toffe locatie. Het zorgt voor rust en dat heb ik wel nodig sinds ik in het centrum woon. Het is ook plezant dat we hier verschillende dingen kunnen doen. X. werkt graag in de tuin terwijl ik dat niet fijn vind, maar ik kan binnen dan wel mijn ding doen. – jongere Krachtmolen -

De **bereikbaarheid** is voor de jongeren soms een minpuntje. Er zijn per uur twee bussen vanuit het station van Hasselt en de rit duurt ongeveer 20 minuten. De jongeren geven aan dat ze het niet altijd evident vinden om zelfstandig te komen en dat een locatie dichterbij het centrum makkelijker zou zijn. Anderzijds geven ze ook aan dat het project niet hetzelfde zou zijn in een stadscentrum.

Met de groep en de begeleiders bekijken we steeds op welke manier we het vervoer regelen. Het uitgangspunt is hierbij steeds dat jongeren zelfstandig op de Krachtmolen moeten geraken, maar hier kunnen ook tussenstappen in gezet worden. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de begeleider de jongeren voor een bepaalde tijd gaat ophalen aan het station van Hasselt met een minibus. Na enkele keren of weken gaat de begeleider vervolgens samen met de jongeren mee op de bus. Het uiteindelijke doel is dat de jongeren overal zelfstandig kunnen geraken. Dit is immers ook een belangrijke vaardigheid wanneer een jongere wil starten met werk of een opleiding.

Middenin de stad zou het drukker aanvoelen. Het is een voordeel dat het hier rustig is, middenin de natuur. - jongere Krachtmolen -

Voor mij maakt het niet zoveel uit, de eerst dag wist ik niet dat het hier was, ik moest ineens appels plukken, ik ben de drukte gewoon dus ik was geschrokken van deze rustige plek. - jongere Krachtmolen -

5. Onze dromen (beleidsaanbevelingen)

Doorheen de gesprekken met deelnemers, partners en collega's, kwamen er regelmatig ook kleine en grote frustraties naar boven: bedenkingen rond (politieke) beslissingen, teleurstelling rond bepaalde maatschappelijke tendensen...

In plaats van "te blijven hangen" in deze frustraties, probeerden we dit om te draaien en zeiden we: 'Kom op, laten we eens dromen over hoe het anders kan. Laten we een wereld dromen waar we volledig in geloven. Deze dromen of aanbevelingen komen vanuit de praktijk en zijn daardoor des te interessanter voor onze beleidsmakers (eigenlijk voor iedereen), dus droom gerust mee!

Een eerste beleidsaanbeveling is dat er meer aandacht gegeven moet worden aan de **doelgroep van maatschappelijk kwetsbare jongeren**, en specifiek jongeren in de **transitieleeftijd**. Ondanks dat er de afgelopen jaren inspanningen zijn gebeurd, zijn deze onvoldoende gebleken. De groep van maatschappelijk kwetsbaren wordt jammer genoeg enkel groter en tijdens de Coronamaatregelen zagen we deze kwetsbaarheid des te duidelijker. Jongeren zijn de toekomst en ieder van hen heeft talenten die we optimaal moeten kunnen laten ontwikkelen en inzetten.

Jongeren in de transitieleeftijd zijn daarenboven nog eens extra kwetsbaar. Door logge structuren en regels staan ze vanaf hun 18 jaar soms plots 'alleen'. Soms valt specifieke ondersteuning (gedeeltelijk) weg of kunnen ze niet meer deelnemen aan projecten o.w.v. de leeftijdsgrens. Ze worden als 'zelfstandig' gezien maar hebben vaak geen idee hoe aan de rompslomp van papierwerk te beginnen en welke rechten en plichten ze hebben. Omwille van deze zaken is het belangrijk dat er meer **continuïteit in het zorg- en ondersteuningsaanbod** komt. Er is nood aan een meer flexibele aanpak zodat jongeren met ondersteuning hun weg kunnen vinden in het complexe hulpverlenings- en ondersteuningslandschap. Hiernaast zouden we jongeren met én zonder specifieke noden in de transitieleeftijd moeten versterken. Preventief inzetten op weerbaarheid en zelfstandigheid kan er alleen voor zorgen dat ze sterker in hun schoenen en aan het roer van hun traject staan.

De **maatschappelijke kijk** op de doelgroep van kwetsbare jongeren is veelal niet erg positief. Ze horen vaak dat ze lui, onbeschoft, dom en onbekwaam zijn en enkel willen profiteren. We vinden het belangrijk om aan **positieve beeldvorming** te doen door aandacht te geven aan wat goed loopt en niet aan wat enkel misloopt, door te focussen op hun talenten en op wat ze kunnen bijdragen aan onze samenleving. Hier kan op beleidsniveau zeker ook nog meer op ingezet worden. 'Onbekend is onbemind' is hierbij een heldere waarheid. Geef kansen aan jongeren met een rugzakje, samen kunnen we ervoor zorgen dat deze niet nog zwaarder wordt.

Hieruit volgt onlosmakelijk dat er **meer financiële steun** moet zijn om projecten en ondersteuning te organiseren voor deze doelgroep. Projecten zoals de Krachtmolen zijn hierin volgens ons een goed voorbeeld. De specifieke context en aanpak van dit project vormen volgens ons een sterke inspiratiebron om tegemoet te komen aan de noden van de jongeren. Hierna volgen enkele kenmerken die volgens ons belangrijk tot essentieel zijn binnen deze projecten.

- (1) Binnen de Krachtmolen vinden we het enorm sterk dat er over de levensdomeinen heen gewerkt kan worden. Er zijn **geen uitsluitingscriteria** buiten de leeftijd waardoor iedereen er terecht kan. Dit zorgt ervoor dat er een sterk **diverse groep** is en jongeren buiten hun gewoonlijke leefwereld stappen. Ze leren mensen die 'anders' zijn op een positieve manier kennen waardoor vooroordelen en discriminatie snel van tafel worden

geveegd. Op de Krachtmolen komen we vaak ook jongeren tegen die vaak voor een gesloten deur komen te staan door hun specifieke situatie. Ze hebben bijvoorbeeld een VAPH-uitkering waardoor werken niet mogelijk is en ze ook niet kunnen deelnemen aan bepaalde projecten en initiatieven. Andere jongeren zijn net te vaak afgehaakt op de verplichte projecten vanuit VDAB of OCMW die niet aansluiten bij hun noden. Al deze jongeren zijn welkom op de Krachtmolen. Vanuit deze vaststellingen zouden we het heel sterk vinden moest er meer **over de verschillende beleidsdomeinen heen** gekeken worden zodat elke jongere ergens terecht kan.

- (2) Een volgend kenmerk van de Krachtmolen is dat er **geen drukkende verplichting** is om deel te nemen. We proberen in samenspraak met het netwerk zo weinig mogelijk, en liefst geen, consequenties aan de deelname te verbinden. Jongeren kiezen er zelf voor vanuit een '**goesting**' en nemen op deze manier verantwoordelijkheid op voor zichzelf en hun traject. Natuurlijk start niet elke jongere met evenveel motivatie, maar door het engagement aan te gaan, wordt hun intrinsieke motivatie versterkt.
- (3) Het belang van een **veilige omgeving** wordt vaak onderschat. Deze wordt zowel **fysiek** als mentaal gecreëerd. Doordat het project doorgaat in de natuur, weg van de drukte en chaos van de stad, kunnen jongeren tot rust komen. De kleinschalige setting en rustgevende omgeving fungeren hierbij als katalysator in het leerproces van de jongeren. We creëren ook een **mentaal** veilige omgeving door de focus te leggen op wat goed gaat, op talenten en krachten, in plaats van op wat niet goed gaat. Deze veiligheid betekent uiteraard niet dat we de jongeren enkel 'pamperen'. Veiligheid is immer noodzakelijk om grenzen te kunnen verleggen en te kunnen groeien.
- (4) Door gebruik te maken van '**leren uit ervaring**' (**ervaringsleren**), wordt het leerproces verdiept en geïnternaliseerd. Jongeren gaan doorheen uiteenlopende ervaringen en reflecteren hierop waardoor bepaalde coping mechanismen en oude gewoontes plaats kunnen maken voor een andere aanpak. Door letterlijk te ervaren hoe het voelt om sterk in je schoenen te staan, kan je dit beter oefenen dan door louter een informatieve vorming over bijvoorbeeld zelfvertrouwen.

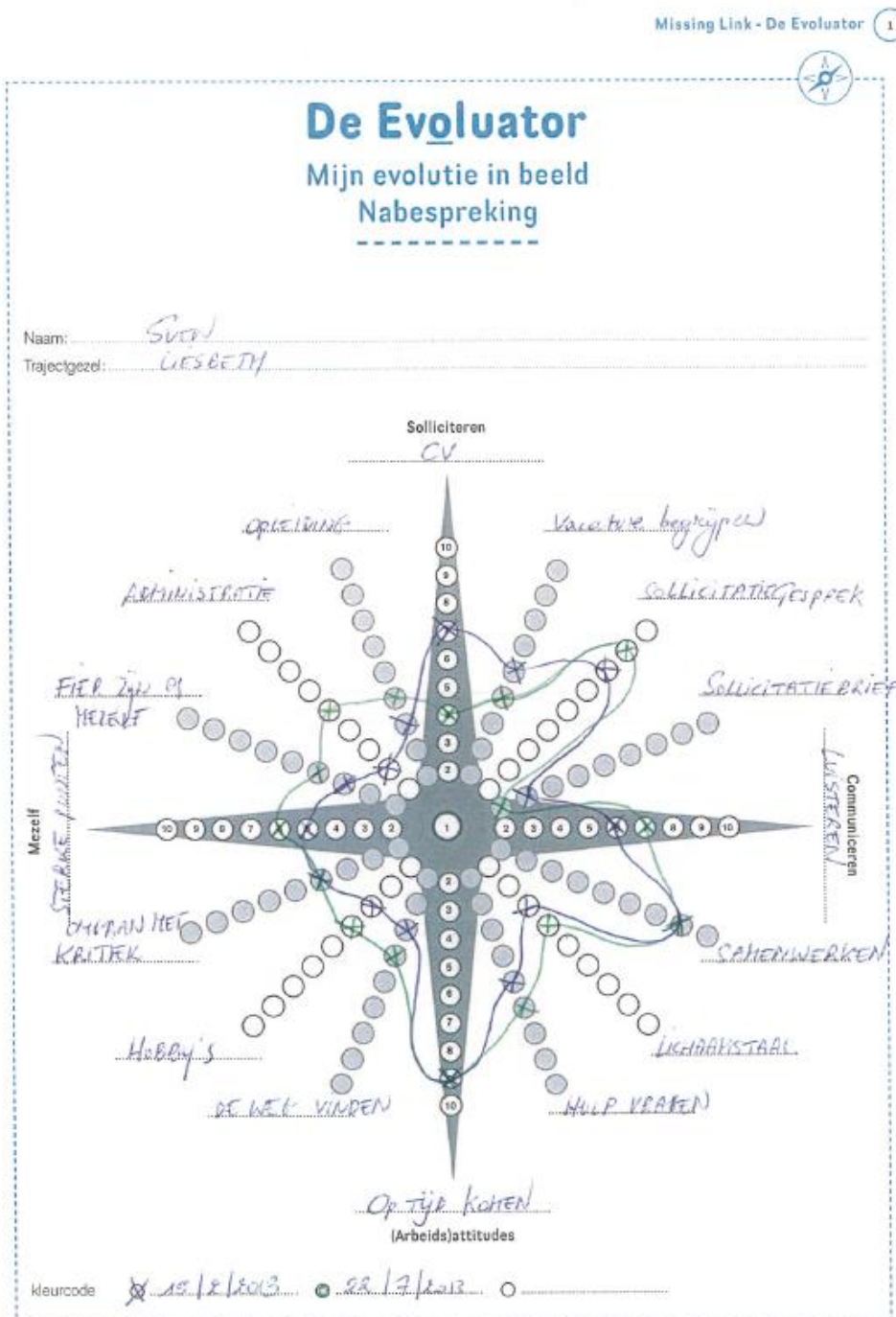
Het slagen of falen van een project of traject wordt vandaag de dag nog te vaak gelinkt aan '**hard outcome**'. Het wordt pas succesvol gezien als X-aantal jongeren een job of opleiding hebben gevonden. Vanuit de Krachtmolen juichen we deze resultaten uiteraard toe, maar we willen ook het belang van '**soft outcome**' benadrukken. Jongeren komen vaak uit een periode van jarenlange problemen die op enkele maanden niet plots opgelost kunnen zijn. Een traject dat niet afgerond wordt met door een tewerkstelling is niet noodzakelijk mislukt. Deze jongere kan gigantische stappen gezet hebben rond zelfvertrouwen, weerbaarheid, veerkracht en arbeidsattitudes. Dit zijn allemaal eigenschappen die noodzakelijk zijn om duurzame effecten teweeg te brengen. We zien dit liever dan een tewerkstelling die snel wordt stopgezet omwille van attitudeproblemen.

Een laatste droom of beleidsaanbeveling draait rond onze **supporters (~vrijwilligers)**. Deze mensen zijn de steunpilaren van het project en binnen de trajecten van de jongeren. In elk project zou er voldoende ruimte moeten zijn om hier op in te zetten. Iedereen heeft iets bij te dragen, zowel op individueel als op groepsniveau. Door mensen in verbinding met elkaar te brengen, gebeuren er prachtige dingen. Niet enkel onze jongeren en wij als organisatie profiteren hiervan, de supporters geven zelf aan dat hun engagement een grote meerwaarde is (geweest) in hun leven. Vanuit de Krachtmolen hebben we de kracht van deze supporters elke dag mogen ervaren en daarom ijveren we ervoor dat hier ook structureel in kunnen investeren. Dit gaat over tijd, ruimte en middelen om deze mensen te kunnen vinden, maar ook over het kunnen betrokken houden van deze mensen op verschillende manieren.

6. BIJLAGES

Bijlage 1: Missing Link instrumenten

Voorbeeld evoluator

Voorbeeld persoonlijk Actieplan

Missing Link - Actieplan

Actieplan

Naam: SVEN

Datum: 12/12/2013

Wat wil je bereiken?	OK?	Hoe ga je dat doen?	Wie?	Wanneer?
Doel: <u>SCHULDEN AFBETALEN</u>	☒	<u>INFO SCHULDBEHEER OCMW</u>	<u>SVEN / LIESBETH</u>	<u>2/3/2013</u>
	☒	<u>BESLISSEN JA OF NEE</u>	<u>SVEN</u>	<u>4/12/2013</u>
	☒	<u>PLAN MAKEN IVM SCHULDAFBETALING</u>	<u>SVEN + MARTINE</u>	<u>AFHANKELIJK VAN BESLISSE</u>
Levensdomein: <u>FINANCIËN</u>	☐	<u>PLAN UITVOEREN</u>	<u>SVEN + MARTINE</u>	<u>"</u>
	☐	<u>OPVOLGEN EN "ALTIJD UIT DAT ZITTE"</u>	<u>LIESBETH</u>	<u>DE HELE TIJD</u>
	☐			
	☐			
Wat wil je bereiken?	OK?	Hoe ga je dat doen?	Wie?	Wanneer?
Doel: <u>MEERNE STUDIO VINDEN</u>	☐	<u>ZOEKEN OP INTERNET</u>	<u>SVEN + STAFFAAR</u>	<u>ELKE DINSDAG</u>
	☐	<u>ZOEKEN IN DE KRANT</u>		
	☐	<u>AFSPRAAK MAKEN MET HUSBALLEN</u>		
Levensdomein: <u>WONEN</u>	☐			
	☐			
	☐			
	☐			

Bijlage 2: De Oever stelt zich voor

*“Het geluk van de jeugd: niets te moeten zijn, en alles te kunnen worden.”
Een citaat met veel controversen maar waar wij voor willen gaan als we elk kind en jongere alle kansen geven om het beste uit zichzelf te halen.*

De Oever is een organisatie Bijzondere Jeugdzorg, erkend door het Agentschap Jongerenwelzijn en partner binnen Integrale Jeugdhulp Vlaanderen.

Missie – Visie

De Oever wil elk kind en elke jongere de kans geven zich optimaal te ontwikkelen. We bieden een antwoord op zorgvragen van kinderen en jongeren die signalen geven dat hun ontwikkeling niet probleemloos verloopt.

CLIËNTEN – De cliënt aan het stuur. We vertrouwen in de krachten van onze kinderen en jongeren, hun gezin en netwerk en werken samen met hen aan een positief traject. We kiezen voor een creatieve en stimulerende aanpak met de cliënt als belangrijkste vormgever.

MEDEWERKERS – Doen waar je goed in bent. Passie en talent zijn onze drijfveren. We combineren ze op maat van elk kind en elke jongere. We zijn mee met de nieuwste tendensen in begeleiding en technologie. We bieden kansen tot ontwikkeling, engagement en betrokkenheid.

PARTNERS – Samen sterk, iedereen wint. We bouwen rond elke cliënt een stevig netwerk uit van mensen in zijn persoonlijke omgeving, medewerkers van De Oever en partners. We vormen lerende netwerken met organisaties die samen met ons kunnen groeien.

SAMENLEVING – De wereld verbeteren. De Oever is de referentie op vlak van het versterken van kinderen en jongeren die een zware persoonlijke rugzak meedragen. We zetten in op duurzame innovatie en nemen een signaalfunctie op naar het beleid.

Context waarin we werken

Kinderen en jongeren kunnen zichzelf niet opvoeden. Ze hebben betrokken ouders en opvoeders hard nodig om grenzen te stellen en perspectief te bieden. Wij zien dagelijks dat ouders worstelen met deze verantwoordelijkheid en er niet in slagen dat perspectief te geven. Zij kunnen niet meer voldoen aan de complexe verwachtingen die de samenleving stelt. Ook kinderen en jongeren missen houvast en kunnen niet meer mee. De basisvoorwaarden om zich te ontwikkelen te ontwikkelen te ontbreken.

Als oorzaak van deze moeilijke leefsituaties zien we vaak het toenemende aantal kinderen dat in armoede opgroeit, de stijgende "kans"armoede, de verboddeling van het sociale weefsel door onder meer gezinnen die uit elkaar vallen, gezinnen die de druk van buitenaf niet meer aankunnen en lam worden gelegd, migratie...

Ze zijn met veel, kinderen en jongeren die vandaag met jeugdzorg in aanmerking komen. Ongeveer 1 op 70 kinderen/jongeren heeft te maken intensieve jeugdzorg. In 2018 heeft De Oever 251 unieke kinderen en jongeren begeleid samen met hun ruimere context.

Onze kijk naar de kinderen en jongeren die we begeleiden en ons engagement

Meer dan 9 op 10 jongeren die wij begeleiden zijn het slachtoffer van een opvoedingssituatie die niet OK is. Nochtans bestaat er een hardnekkig beeld in de samenleving dat onze jongeren zelf niet OK zouden zijn. Je kan met allerlei clichés en verzuchtingen over deze jeugd van tegenwoordig praten, het is met die jeugd dat we het moeten doen. En het goede nieuw is: ze doen het. Jongeren engageren zich en ze verdienen onze oprechte interesse, ondersteuning en waardering. Zij hebben ons nodig en wij hen. Wij moeten hen blijven boeien en motiveren om het beste uit zichzelf te halen. Wij moeten op hen leren vertrouwen, zelfregie stimuleren en hun talent en interesses maximaal voeden. Binnen onze begeleidingen zetten we daarom sterk in op participatie, maat zorg en een JA-cultuur. Gewoon omdat we dagelijks zien en beleven dat jongeren die al heel wat uitdagingen op hun jonge pad hebben gehad, het kunnen en erin slagen om positief naar de toekomst te kijken. Willen wij dat deze jongeren zich blijven deel voelen van onze samenleving dan zijn wij sterk verantwoordelijk om samen met hen te zoeken naar een toekomstperspectief. Perspectiefontwikkeling is daarom een permanent aandachtspunt in onze begeleidingstrajecten. En meer nog ... tijdens hobbelige trajecten blijven geloven in de kracht van deze jeugd en elke gelegenheid ten baat te nemen om aan de samenleving te tonen hoe krachtig deze kinderen en jongeren zijn. Op die manier zijn we ervan overtuigd dat we deze kinderen en jongeren maximaal kansen geven om te groeien tot een gelukkig mens.

Hulpvormen

De Oever biedt meerdere modules aan:

- Verblijf met contextbegeleiding
- Contextbegeleiding na verblijf
- Thuisbegeleiding
- Positieve Heroriëntering
- Contextbegeleiding in functie van autonoom wonen
- Aanmeldpunt niet-begeleide minderjarigen
- Kortdurend crisisverblijf en crisisbegeleiding.

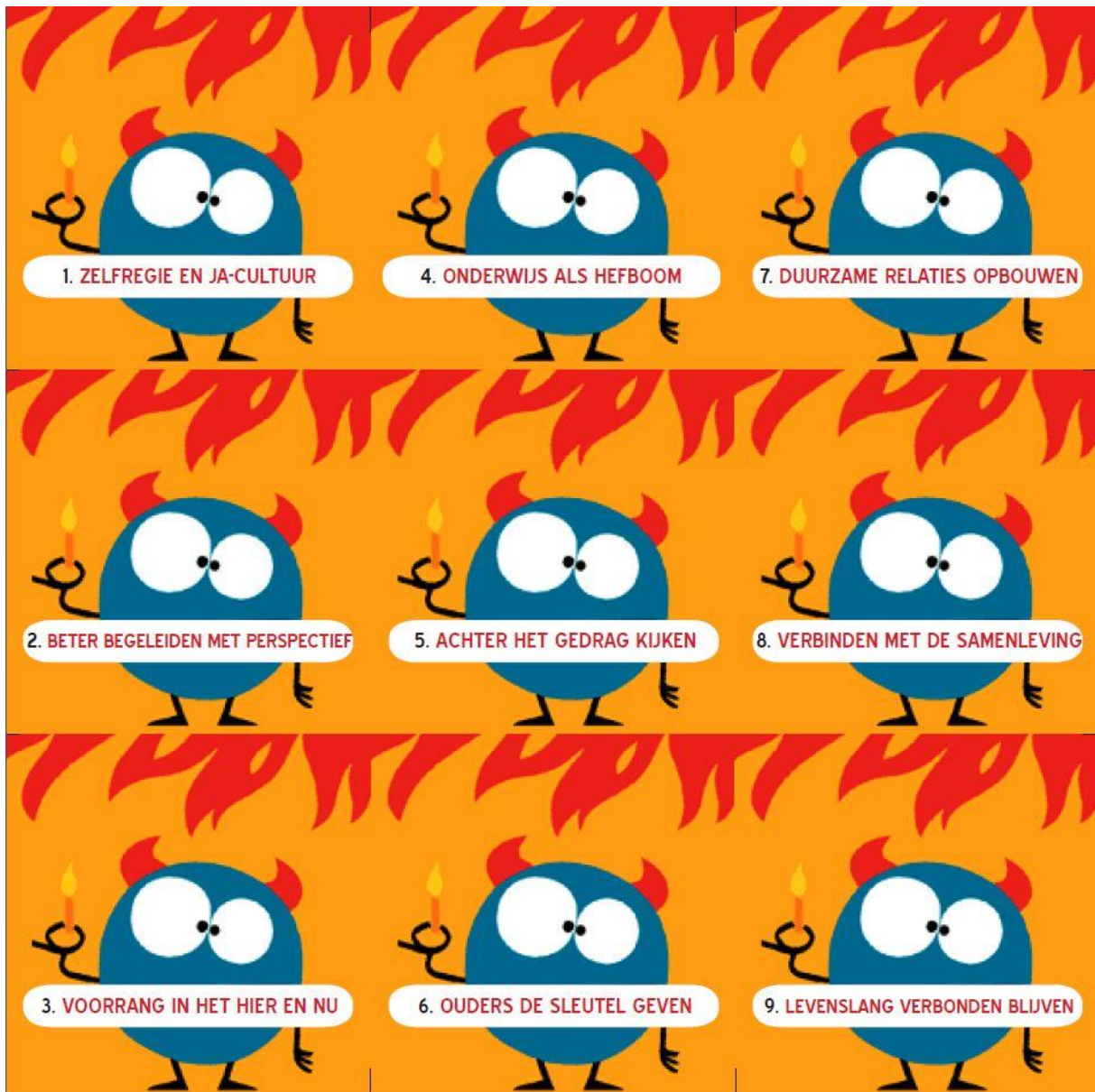
In 2018 hadden we 187 begeleidingsplaatsen (incl. projecten). Voor deze unieke kinderen en jongeren hebben we 355 modules ingezet. Het voordeel van meerdere hulpvormen onder één dak te hebben, is dat we bij een wijzigende hulpvraag van de jongere, vlot en snel kunnen

overstappen van de ene hulpvorm naar de andere.

Dankzij het installeren van een vaste (module-onafhankelijke) trajectbegeleid(st)er voor elke jongere garanderen we zorgcontinuïteit en de focus op. De trajectbegeleider is de cliënt nabij gedurende heel zijn/haar begeleidingstraject.

EEN STERK GEDRAGEN, EIGENTIJD EN WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWD SOCIAAL PEGAGOSCH CONCEPT

9 vurige krachtlijnen vormen de basis voor kwaliteitsvolle trajecten en begeleidingen:

Krachtlijn 1:

We zeggen "ja" op iedere vraag die kinderen stellen in functie van hun groei en ontwikkeling. We stimuleren zelfregie. We zetten actief in op het verlangen van ieder kind naar autonomie (zelfstandig kunnen beslissen), verbondenheid (erbij horen) en competentie (iets kunnen) om kinderen te motiveren het beste in zichzelf te ontdekken en te ontwikkelen. We zetten ons in om voor ieder kind een omgeving te scheppen, waarin ze hun ontwikkelingstaken kunnen opnemen. Of we leren hen hoe ze met hun ongewone situatie kunnen omgaan, zodat ze hun ontwikkelingstaken kunnen opnemen. We passen daarvoor onze aanpak en begeleidingsstijl per situatie aan de leeftijd en de behoeften van ieder kind aan. We pikken daarbij steeds in op de actuele leefwereld van kinderen.

Krachtlijn 2:

We garanderen een dynamisch en continu proces van vraagverheldering en perspectief kiezen. We geven kansen om te leren en te ervaren en laten los wanneer het behaalde resultaat afdoende is. Daarnaast houden we samen met het kind en zijn gezin ook zicht op het lange termijn perspectief. We ondersteunen het kind bij het denken en kijken op langere termijn en bij het nemen van beslissingen die een weerslag hebben op de toekomst. We zetten ons onvoorwaardelijk in voor de kinderen die we begeleiden. We nemen het voor hen op en bewaken de continuïteit en billijkheid in het traject dat zij afleggen. Waar nodig gaan we voor hen in onderhandeling met onze partners.

Krachtlijn3:

We leggen ons erop toe steeds aan te sluiten bij het hier en nu van het kind en zijn gezin. We laten de manier waarop we georganiseerd zijn nooit dienen als ex-cuus om een juiste kans of gelegenheid in functie van het kind niet te creëren of te benutten. We durven hiervoor onze planning los te laten.

We zijn er ons van bewust dat organisaties, teams en medewerkers vaak werken vanuit een gepland tijdsperspectief en zijn op dat vlak altijd kritisch voor onszelf.

Krachtlijn 4:

Met het oog op het vrijwaren van gelijke onderwijskansen voor de kinderen die door De Oever worden begeleid, werken we actief en nauw samen met scholen.

Daar waar het onderwijstraject niet vanzelfsprekend verloopt, voorzien we in alternatieve en op maat gesneden leertrajecten.

Krachtlijn 5:

We problematiseren niet. We kijken altijd áchter het gedrag van kinderen. Wanneer we ons uitgedaagd voelen door het gedrag dat kinderen stellen, vragen we ons in de eerste plaats af wat wij anders kunnen doen of hoe we ons anders kunnen organiseren om dit gedrag te doen veranderen. We straffen niet, maar we praten met de kinderen en trachten hen écht te begrijpen. We geven hen tweede, derde, vierde, enz. kansen en blijven hen steunen. Van bij de instroom geven we kinderen alle kansen!

Krachtlijn 6:

We zijn nieuwsgierig naar en oprecht geïnteresseerd in de opvoedingsvisie van ouders en opvoedingsverantwoordelijken - afstand speelt daarbij geen rol- en trachten zo nauw mogelijk aan te sluiten bij wat zij belangrijk vinden. Daarnaast richten we onze aanpak op het versterken van hun vaardigheden. We betrekken ouders maximaal en versterken hen in hun rol als opvoedingsverantwoordelijke. We ondersteunen en stimuleren hen om zelf de juiste randvoorwaarden voor de ontwikkeling van hun kind te scheppen en vast te houden. Afwezige ouders stellen we aanwezig in onze manier van begeleiden van kinderen én in onze communicatie en gespreksvoering.

Krachtlijn 7:

We zijn er ons van bewust dat een begeleiding binnen de jeugdhulpverlening een grote impact kan hebben op de bestaande sociale relaties van het kind en zijn gezin.

We doen er alles aan om het voor het kind en zijn gezin mogelijk te maken het eigen bestaande netwerk (school, familie, vrienden, ...)- hoe miniem dit ook is- te behouden én erop verder te bouwen. We betrekken graag bestaande relaties bij de hulpverlening, want een eigen netwerk biedt een waardevol vangnet en een grotere slaagkans bij het afbouwen en uiteindelijk stoppen van de hulpverlening.

Krachtlijn 8:

We pikken in op de interesse van de kinderen én op actuele thema's, bijvoorbeeld door ze te bespreken, er projecten rond op te zetten, ze mee te integreren in het dagelijkse leven,....., zodat de kinderen de kans krijgen om zich te verbinden met de samenleving.

Krachtlijn 9:

Ook na afronding van de begeleiding blijven we graag betrokken. Onze deur staat voor altijd open!

ONS DNA-PORTRET

146 medewerkers engageren zich sterk om onze jeugdhulp te realiseren. Volgende 7 aanstekelijke waarden bepalen wie we zijn.

Positief

Ik kijk altijd naar wat iedereen goed kan. Iedereen kan groeien. mensbeeld

Gelijkwaardigheid

Voor mij is iedereen gelijk. Ik behandel iedereen met veel respect.

(Opr)echtheid

Ik kijk met een open blik naar kinderen en jongeren. Ik zet altijd in op een eerlijke, échte en hartelijke band met iedereen.

Goesting

Ik werk hier graag en met veel enthousiasme. Samen kunnen wij veel bereiken. In De Oever spreekt de taal van het hart. Ook mijn hart.

Verbondenheid

Iedereen is bij ons altijd welkom. Ik voel mij nauw verbonden met onze kinderen, jongeren, gezinnen en de collega's.

Verbeelding

Ik denk breed en kleur wel eens buiten de lijntjes. Net zoals iedereen trouwens. Ik heb oog voor fantasie en creativiteit.

Trouw

Samen met mijn collega's werk ik aan een stevige Oever voor iedere gast en elk gezin. Ik ben trouw aan wat ik beloof.

Bijlage 3: Arktos stelt zich voor

Baseline

HET

KAN

WÉL

Arktos gaat ervan uit dat iedereen over een eigen kracht beschikt. Er bestaat niet iets als 'hopeloze gevallen'. Zeker wanneer kinderen en jongeren moeite hebben met het vinden van hun eigen talenten en kwaliteiten, zijn wij er om te zeggen: het kan wél. Ook in het netwerk van ouders, scholen, partners, overheden en de rest van de samenleving zien we die kracht. Die willen we ontwikkelen met kritisch optimisme en concrete voorstellen. We willen een brug slaan naar gelijkgestemde organisaties en partners. Want het kan wél... samen.

HET

KAN

WÉL

Arktos is enthousiast en strijdvaardig. We steken de handen graag uit de mouwen, want we geloven dat ons werk een verschil maakt. Niet passief aan de zijlijn, maar actief in het veld, in het beleid en als het moet boven op de barricades. De passie voor ons vak, voor kinderen en jongeren, voor een maatschappij met kansen voor iedereen: dat is wat ons drijft. Want het kan wél.

Uitdaging

GENIAAL

GLOBALAAL?

We leven in een tijd van mogelijkheden en keuzes. Meer, sneller en groter dan ooit. De samenleving draait volop door. Mensen, culturen, spullen en ideeën waren nog nooit zo dichtbij, maar ook nooit zo veraf. Onze blik wordt verruimd, maar tegelijkertijd loeren wantrouwen en angst om de hoek. Wie niet mee kan, dreigt achter te blijven.

Niet alle kinderen en jongeren beleven deze kansrijke samenleving op dezelfde, vanzelfsprekende manier. Ze zijn op zoek naar hun eigen identiteit, thuis loopt niet alles gesmeerd, de school heeft niet altijd een antwoord op prangende vragen, een job vinden is een 'mission impossible', samenleven in de buurt zorgt voor vuurwerk, ...

Diensten, scholen en organisaties zoeken manieren om alle kinderen en jongeren de plek te geven die ze verdienen. Onze beleidsmakers dragen de verantwoordelijkheid om een kansrijke samenleving te creëren waarin uitsluiting uitgesloten is.

Ons antwoord

HET

KAN

WÉL

Sterke kinderen en jongeren worden gelukkige, evenwichtige volwassenen. Arktos gelooft dat er in elk kind en elke jongere een kracht zit die wacht om aangesproken te worden. En bovendien zien we elke dag de mogelijkheden van een samenleving waarin iedereen daarbij een actieve rol speelt.

Daarom is Arktos er, als expertisecentrum voor kinderen en jongeren die nood hebben aan ademruimte in een hypersnelle wereld. En voor ouders, partners en overheden die hen daarbij willen ondersteunen.

Dat klinkt allemaal mooi. Maar we zijn niet alleen praters, we zijn vooral doeners. En die concrete aanpak is in al meer dan vijf decennia ervaring zorgvuldig gerijpt en bijgeschaafd.

Onze kern

KRACHT

Iedereen is geboren met talenten en kwaliteiten. Zo kijken wij naar de wereld. Kinderen,

jongeren, ouders, scholen, partners, overheden of onze eigen collega's: we zien ieders kracht en bouwen daarop voort.

VERBINDEN

Om die kracht te ontplooiën is een sterke, positieve band met jezelf en je omgeving onontbeerlijk. Die band vormt de basis voor wederzijds begrip, groeikansen en open en solidair samenleven.

VERSTERKEN

In een verbonden klimaat kunnen we samen aan de slag om ieders kracht ruimte te geven, te koesteren en te ontplooiën.

Onze tools

VORMEN

We versterken kinderen en jongeren individueel of in groep, en begeleiden hen in hun zoektocht naar een zelfgekozen plek in de samenleving.

ONDERSTEUNEN

We versterken ouders, scholen, partners en overheden die net als wij met en voor kinderen en jongeren werken, door hen op maat van elke situatie bij te staan.

SIGNALEREN

We versterken de samenleving door kinderen en jongeren een stem te geven en door vanuit onze ervaring het beleid mee vorm te geven.

Ons DNA

DUURZAAM

We gaan binnen en buiten onze organisatie bewust om met mensen en middelen. We zetten in op duurzame effecten op korte én lange termijn. Zo bouwen we aan een sterke samenleving.

EIGENAAR

Iedereen is eigenaar van en verantwoordelijk voor zijn eigen traject, en is ook mede-eigenaar van het project, de organisatie en de samenleving.

ERVARINGSGERICHT

Leren uit ervaring is krachtig en duurzaam. Leren doe je het best door zelf dingen te doen, door fouten te maken, door te observeren, ontdekken, en door er over na te denken.

OP

Elke persoon en iedere situatie is anders. Daarom werken we samen een aangepast traject uit voor elke situatie.

MAAT

PROJECTMATIG

Al onze projecten vertrekken van een doelgericht plan, met het Arktos Projectmodel als leidraad.

SAMEN

Individuele begeleiding, een groter project of zelfs de wereld veranderen: dat kan alleen dankzij straffe teamwerking, en door als netwerkorganisatie nauw samen te werken met onmisbare partners.

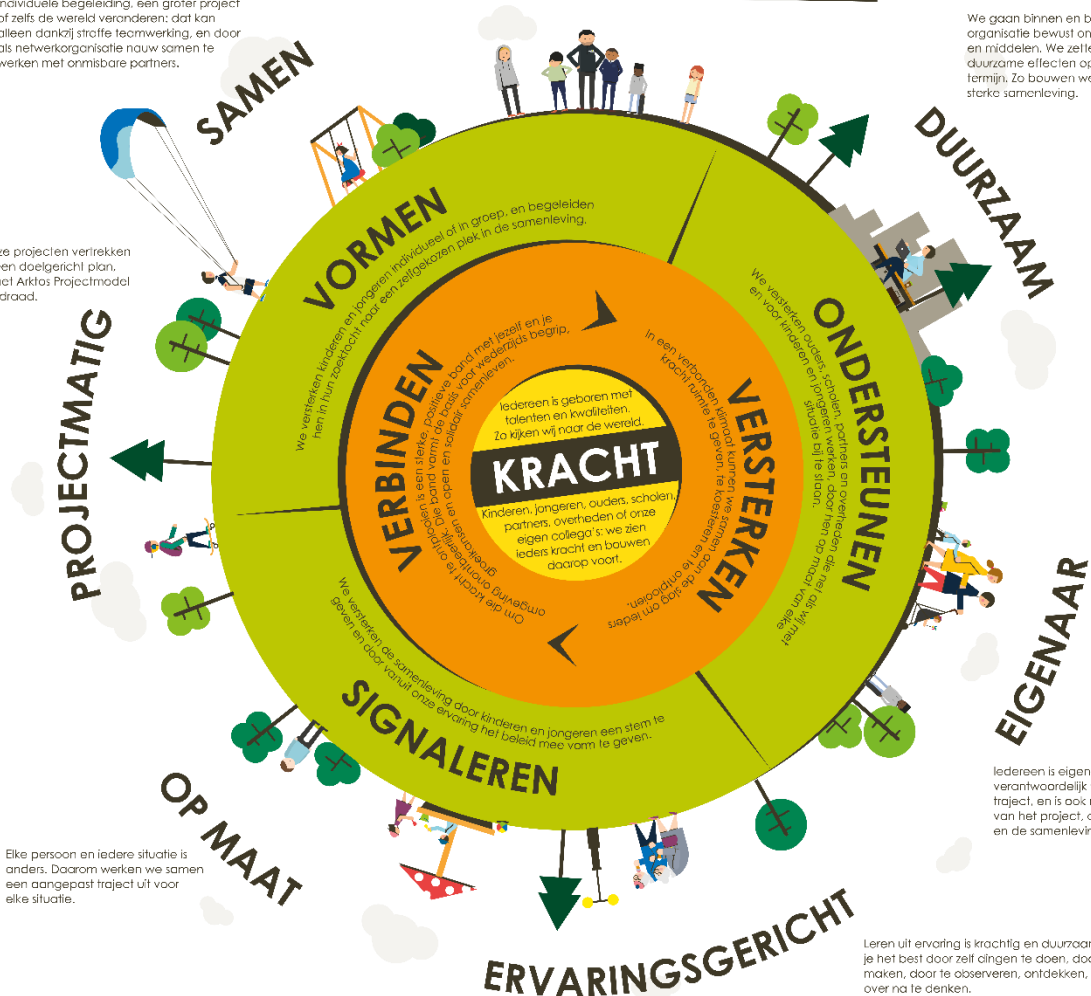
ARKTOS

HET KAN WÉL

Individuele begeleiding, een groter project of zelfs de wereld veranderen: dat kan alleen dankzij straffe teamwork, en door als netwerkorganisatie nauw samen te werken met onmisbare partners.

We gaan binnen en buiten onze organisatie bewust om met mensen en middelen. We zetten in op duurzame effecten op korte én lange termijn. Zo bouwen we aan een sterke samenleving.

Al onze projecten vertrekken van een doelgericht plan, met het Arktos Projectmodel als leidraad.

Bijlage 4: Enquête jongeren

(Deze enquête wordt als google forms aangeboden aan de jongeren. Het kan interessant zijn om bij elke vraag de mogelijkheid voor extra suggesties toe te voegen.)

Algemene gegevens:

- Naam
- Geboortejaar
- Woonplaats
- Ken je het project Krachtmolen?
 - o Ja, ik heb in het verleden al deelgenomen.
 - o Ja, ik heb er al van gehoord.
 - o Nee, ik ken het project niet.

Vragen:

1. In de Krachtmolen bieden we een dag- en weekstructuur. Wat vind je hiervan? Vind jij het belangrijk om wat structuur te hebben?
2. In de Krachtmolen werken we vaak samen met externe personen en organisaties. Bijvoorbeeld: iemand die een workshop houtbewerking komt geven, het CAD komt een gesprek voeren over middelengebruik...

Hoe sta jij hier tegenover? Vind je externen een meerwaarde of niet? Waarom?

Wat zou jij interessante inhoud of thema's vinden om door een externe te laten brengen?

3. Vaak werken we hecht samen met het persoonlijk en professioneel netwerk van de jongeren op de Krachtmolen. Bijvoorbeeld: een vriendin komt een dagje mee doen, een begeleider buiten het project wordt mee op de hoogte houden... We bepalen altijd samen wie we betrekken en hoe we dit doen. Jij bent hier eigenaar over.

Hoe sta jij hier tegenover?

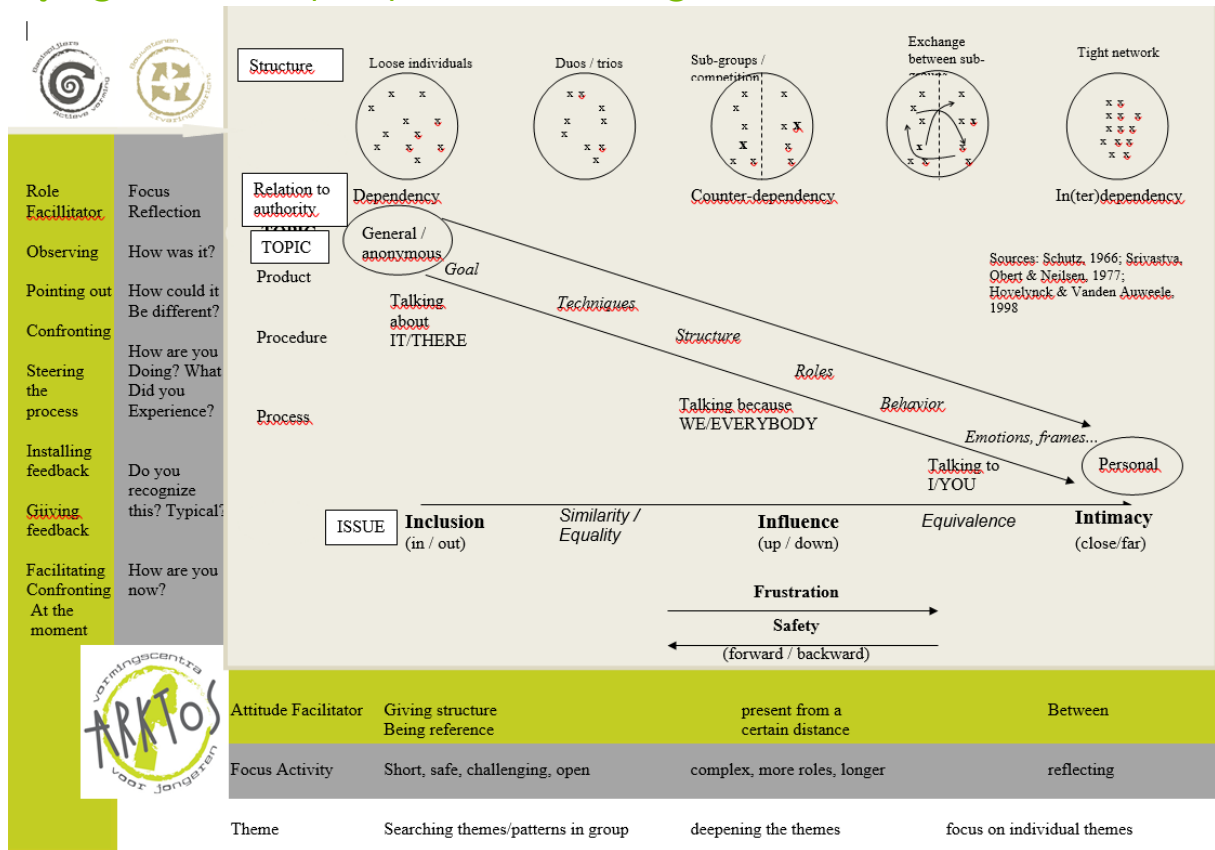
4. Dan hebben we nog enkele stellingen en uitspraken waarvan we graag je mening zouden weten. Je mag aanduiden waar je mee akkoord gaat.

Ik verwacht van een begeleider dat:

- a. Hij/zij altijd volgt wat ik wil
 - b. Hij/zij zelf inschat en bepaalt wat het beste voor mij is
 - c. Hij/zij ook buiten de uren van de groepsvorming bereikbaar is
 - d. Hij/zij mij ook individueel ondersteunt
 - e. Hij/zij ruzies en moeilijkheden in de groep zelf oplost
 - f. Andere: ...
5. Ik vind het fijn om afwisseling te hebben in de inhoud en aanpak van de activiteiten. (bv. werken met themaweken, werken met dieren, sporten, in de tuin...).
 - a. Ja
 - b. Nee

6. Ik doe graag activiteiten waar ik actief moet bezig zijn. (Ik leer meer door te doen dan te praten).
7. Ik zou deelnemen aan het project als:
 - a. Ik anderen in de groep ken
 - b. Ik niemand in de groep ken
 - c. Het traject een vast verloop heeft
 - d. Het traject op maat van mij is
 - e. Er vaste begeleiders zijn
 - f. De begeleiders afwisselen
8. Ik voel mij goed in een groep wanneer...
 - o De begeleiders mij gerust laten
 - o De andere jongeren mij gerust laten
 - o De begeleiders mij betrekken
 - o De andere jongeren mij betrekken
 - o Er een mix is van jongeren (leeftijd, geslacht, achtergrond)
 - o Er geen mix van jongeren (leeftijd, geslacht, achtergrond)
9. Wat verwacht je van het project?
10. Wat zijn je dromen voor erna?

Bijlage 5: Groepsdynamica - begeleidersrol

Bijlage 6: Flyers

Algemene flyer van het project

ARKTOS

HET KAN WÉL

KRACHTMOLEN

HASSELT

IN 'T KORT

"Krachtmolen" is een unieke plek voor jongeren van 18 tot 30 jaar uit Hasselt die terug op kracht willen komen. De jongere is eigenaar van zijn/haar traject en wordt hierin ondersteund door supporters.

We gaan op verschillende manieren met de jongeren aan de slag om hen te versterken. We werken sterk op maat van de jongere, om hem/haar terug energie te geven.

In de wekelijkse groepsvorming zetten we in op verbinding: de focus ligt op kennismaking, samenwerking, op het samen realiseren en ondernemen. Daarnaast zullen jongeren op de site van de molen ervaringsgericht met activiteiten aan de slag gaan. En we zetten in op individuele coaching rond verschillende levensdomeinen. Deze drie componenten vormen de sterke basis van dit project.

IN 'T LANG

Jongeren maken keuzes, niet altijd evident, zo blijkt. Jongeren weten soms niet welke richting uit en missen de energie om door te gaan en stappen te zetten. Ken je jongeren of ben je een jongere die de draad in het leven wil oppikken maar niet direct weet hoe, dan is dit uniek project "krachtmolen" dé kans!

KRACHTLIJNEN

WILLEN:

"Krachtmolen" vertrek vanuit het **positieve**: jongeren die zich willen geven, daarbij steeds vertrekkend vanuit zichzelf, hun **kracht** en hun **talenten**. Jongeren willen zelf hun leven in handen nemen, niet altijd evident in een complexe maatschappij die zich voornamelijk concentreert op wat er misloopt in plaats van wat er goed loopt.

Supporters:

De jongere is **eigenaar** van zijn/haar traject en wordt hierin **ondersteund door supporters**.

"Toeleiders" worden dus "supporters", maar ook mensen uit het persoonlijk netwerk van jongeren, zullen vanuit geloof in de kracht van jongeren **aanmoedigen, ondersteunen en opvolgen**.

We investeren in een **relatie van gelijkwaardigheid** waarbij de jongeren en de supporters **elkaar op de hoogte houden** en gaan voor maximale "support".

Groepsvorming:

Persoonsgericht:

De **groep** vormt een belangrijke **leercontext** voor iedere jongere. **Samen zijn versterkt!** We gaan één dag per week aan de slag op een actieve manier met uitdagende opdrachten. Jongeren bepalen de inhoud en zijn op die manier **eigenaar**.

De **opdrachten** worden gekoppeld aan de verschillende **levensdomeinen** waarbij er steeds ruimte is voor **reflectie en dialoog**.

Arbeidsgericht:

Daarnaast biedt de unieke locatie tal van mogelijkheden om **ervaring op te doen** binnen diverse taken en opdrachten waarbij er steeds de **link** wordt gelegd naar de **eigen talenten** en een **transfer naar jobsectoren**.

Enkele voorbeelden:

- De verkoop van diverse lokale producten; een standje op de markt
- Het onderhoud voorzien op de locatie
- Logistieke taken en groenbeheer; samen klussen in de moestuin
- iets nieuws creëren, vertrekkend vanuit de eigen ideeën; bv. alternatieve wandelingen organiseren en/of begeleiden
- Onthaal en catering voorzien tijdens bezoeken
- Administratieve taken en archief

Individuele coaching

De methodiek van **Missing Link**, met focus op **13 verschillende levendomeinen** vormt de rode draad, waarbij we enerzijds de eigen situatie en droom in beeld brengen. Anderzijds zetten we de **evolutie van de jongere in kaart**.

Hierdoor worden naast het ontdekken van talenten en kwaliteiten, bereikte doelen benoemd.

De jongere zit aan het stuur. Hij bepaalt de eigen doelen gebaseerd op wensen en dromen.

- Vanuit kracht worden eigen dromen waargemaakt! -

KRACHTMOLEN

SUPPORTER VOOR EEN JONGERE

Ben je iemand die...

- Geloof in de kracht van jongeren
- Bereid is om dit geloof ook uit te spreken?
- Jongeren een duwtje in de rug wil geven?

Ken je een jongere die...

- Niet echt weet welke richting uit te gaan in het leven?
- De energie soms wat kwijt is?
- Op zoek is naar werk, al dan niet actief?
- Zoals elke jongere veel kwaliteiten heeft, maar ze zelf niet meer ziet?
- De draad in het leven graag weer wil oppikken maar niet weet hoe?

-Dan ben jij de supporter die we zoeken!-

Als supporter verwachten we dat je jongeren ondersteunt om contact op te nemen met één van de vormingswerkers. We vertrekken vanuit de kracht van de jongere, de wil om zijn of haar leven terug vast te nemen en samen stappen te zetten. De jongere is van bij aanvang eigenaar van zijn of haar traject met maximale participatie in zijn/haar traject en het project. Als supporter word je op de hoogte gehouden door de jongere over het traject en verwachten we aanmoediging en ondersteuning.

Een traject is niet gebonden aan tijd. We gaan ervan uit dat de periode om op kracht te komen erg afhankelijk is per jongere.

Ieder traject wordt afgesloten zodra de jongere klaar is om de juiste redenen. Als supporter word je bij afsluiting uitgenodigd voor een afrondend krachtgesprek waarin de jongere zijn of haar traject en plan van aanpak uitvoerig bespreekt.

Met steun van

Flyer voor mensen die het project willen steunen

KRACHTMOLEN

SUPPORTER VOOR HET PROJECT

Ben je iemand die...

- Een warm hart uitdraagt voor jongeren die niet goed weten welke richting uit te gaan in het leven en de energie soms kwijt zijn?
- Geloof in de kracht van deze jongeren?
- Overtuigd is van het belang van het positieve, van kwaliteiten en talenten?
- Geloof in een project dat vertrekt vanuit bovenstaande?

Supporteren voor de Krachtmolen kan op verschillende manieren, onder andere door...

- Je eigen talenten en kwaliteiten te delen met onze jongeren in bijvoorbeeld een workshop kruiden kweken, houtbewerken...
- Praktische ondersteuning in de vorm van een financiële bijdrage, schenken van materialen...
- Te investeren in een jongere en deze een warm hart toedragen als persoonlijke buddy.

Dan ben jij de supporter die we zoeken!

Met steun van

ARKTOS
HET KAN WÉL